

DOMOLJUB



Izbija vsak četrtak. Cena mu je 5 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) Posamezne številke se prodajajo po 16 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Štisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 41.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1914.

Leto XXVII.

Resnica in pravica v boju z lažjo in krivico.

Dobra dva meseca že divja vojska, huda, krvava, neizprosna. Vsilili so jo nam združeni sovražniki; zdaj izkušajo, kaj premorejo junaška srca, polna poštene zvestobe in resne udanosti. Na milijarde vrednosti je že pokončanih; na stotine vasi, veliko mest požganih in podrtih in človeških žrtev ogromno število. Povsod, kjer je hodila vojska, slediš sveže gomile, ki pod njimi počivajo junaki — na srbskih planinah, na galiških in ruskih planjavah, v Belgiji, na Francoskem, na dnu morja. S kakšno silo so se pognali sovražniki, kako so lagali ob začetku vojske tisti, kateri so jo povzročili. Srbski kralj je lagal, da ga naša država po krivici preganja, ko se je sam v besnem sovraštvu samo na to pripravil, kako bi z rusko pomočjo planil nad nas in nam odtrgal naše dežele, potem ko je srbska roka, ki so jo najeli srbski poglavarji oškropila sarajevska tla s srčno krvjo nepozabnega našega prijatelja prestolonaslednika in njegove žene. Lagal je Rus, da gre vojska za krščanstvo, lagal, da hočeta Nemeč in naš vladar iztrgati Rusom vero iz src. Lagal je Anglež, da gre za svobodo, za napredek, za izobrazbo, ko je ravno on držal ves svet v strahu, in so mu morali vsi narodi robotati, da je sam bogateL. Lagal je Francoz, da gre za obstoj njegove domovine, ko ni šlo za nič drugega, nego da naša država obračuna s Srbom in naredi mir njegovim nakanam. Pustiti bi morali ta boj, ki bi se bil v kratkem času izvršil in ne Francozu, ne Belgijcu, ne Angležu, ne Rusu bi nihče ne bil skrivil lasu. Toda ti lažnjivci so porabili samo priložnost, da bi razbili Nemčijo in raztrgali našo državo. Po vsi pravici moramo reči, da se mi samo branimo, ker nas brez vsakega povoda, z najgrjimi nameni napadajo sedanji naši sovražniki.

Ruski, pa tudi srbski jetniki, sinovi priprostege ljudstva, ki so jih s silo proti njihovi volji vladarji gnali v boj, se prijemljejo za glavo, ko zvedo, za kaj se gre, in kako je prišlo do vojske. Zato se pa upira srbski kmet in zato vre po mnogih krajih ruskega carstva med ljudmi in se razširjajo krvavi upori ob Črnem morju in Kaspiškem jezeru, na Poljskem in ob Kavkazu.

Z lažnjivostjo so združili naši nasprotniki tudi predrznost, oholo, napuhnjeno, do blaznosti smelo. Bahal je Rus, da bo v kratkem času kozak prijahal v Berlin in na Dunaj. Toda nad stotisoč Rusov je popljenih v mazurskih jezerih, nad stotisoč jih je padlo ob Buğu in na gališki ravnini. Francoz je zastoj čakal, kdaj pride novica, da je Berlin ruski, da je Dunaj zaseden, pač pa je njegove domovine velik del v nemških rokah in z največjo silo se upira kakor potaplajoči se človek Nemcu, ki gre stoopno za stopnjo gotovo in moško proti Parizu.

In kako je svoj napuh stresal Anglež. Belgijo branit je šel, kakor je rekel. Lepo jo je branil. Vsa dežela je že zasedena od Nemcev; zadnja ura že bije Antwerpenu, zadnjemu mestu, ki se še nekoliko ustavlja. Angleške vojne ladje se upajo nikamor, pač pa skrivaj pridrče nemški podmorski čalni podnje in jih mahoma razstreljavajo, da gredo počivat za vedno na morsko dno. In to je šele začetek zanje. Angleži in Francozi stikajo po celem svetu za vojaki; prignali so blede Indijance in divje zamorce, nahujskali so rmenega Japonca, da pomaga kristjanom proti kristjanom. Pa nič jim ne pomaga; vsa angleška moč ne more nikamor. In francoske ladje! Cel gozd jeklenih velikanov se tupatam pokaže v našem morju lovit kako majhno ladjico ali pa krast samotnim stražnikom na majhnih otokih srajce in kanarčke.

Pomagajo si sami z lažmi, kakor so z lažmi začeli. Kako strašno lažejo angleški, francoski in ruski listi. Natvezili so svojim

bralcem, da je že Dunaj vzet, da je naša armada popolnoma poražena, da so Srbi že v Sarajevu, da je pol Slavonije njihove in da Francoz, ki je bil že tolikrat tepen, vedno zmaga.

V vojnem času domišljija silno mnogo izsanja in te sanje se marsikoga primejo. Nekateri ljudje iz hudobije, ker nimajo srca na pravem kraju, plaše s čenčami in lažmi, ki prihajajo od sovražnikov čez mejo, drugi boječi po naravi, se dajo zapeljati in klonejo glave.

Zaupajmo in ustavimo se vsakemu, kdor nam hoče omajati zaupanje v našo dobro reč in v pomoč neskončno pravičnega Boga, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Premislimo vse in reči bomo morali hvaležno, da je doslej čudovito bila božja roka z nami. Vsi oholi sovražniki ne morejo sami nikamor, vsi njihovi cilji so izpodbiti in, dasi so se bahali, da bosta Nemčija in Avstrija v najkrajšem času razbiti, iščejo samo še novih pomočnikov zopet sami z lažmi in zvijačami. Na Lahe pritiskajo, obetajo jim vse mogoče in nemoogoče reči, prosijo in rote jih. Z denarjem bi radi podkupili častnike, vojake in vlado. Toda laška vlada se drži mirno, ker ve, da nima pri Francozih in Angležih drugega iskati nego jarmov za svoj svobodni razvoj. Resnica zmaga!



Krščanska misel.

Gorje ti, Avstrija, če pridejo čez te težke ure preizkušnje. Vsa si razdrapana, vsa needina. Tvoji narodi so polni nezadovoljnosti, ker nisi kot mati, ki bi enako ljubeče zrla na vse, za vse svoje mnogoštevilne sinove. Ko pridejo težki časi, boš osamljena, zapuščena boš razpadla in tvoj del bodo vzeli drugi.

Tako in enako so mislili, pisali in govorili mnogi.

Take misli, govore in pisave so pospeševali med avstrijskimi narodi zlasti njeni sovražniki, ki so računali, da bodo njive, na katerih bo vzraslo seme nezadovoljnosti, razdelili med seboj.

Pa so prišli težki časi, kot jih za avstrijske narode že dolgo let ni bilo. In Avstrija se je obrnila do svojih sinov. Ljubeče so bile njene besede, ker jih je narekovala žalost nad nevhvaležnostjo onih, katere je Avstrija vedno podpirala, vedno jim prizanašala. Sinovi so vstali kot en mož, da je svet strel nad notranjo močjo Avstrije in pravi že sedaj, da je ona nepremagljiva, ker se vzravna in si odpomore iz vsake težave.

In oni, ki tega niso pričakovali, se po pravici vprašujejo sedaj, odkod ta moč, ta edinost, ta junaštva? Mar bi nezadovoljnost rodila kaj takega? Morejo li sinovi ljubiti to, kar jih tepe?

Res je, da se je sovražnikom Avstrije posrečilo zanesti med njene narode mnogo nezadovoljnosti, saj je to v načrtu dela framonstva, da hujska brata proti bratu, sina proti očetu, ker upa, da bo v splošni nezadovoljnosti žel uspehe. Hujskanje naroda proti narodu v Avstriji se ni rodilo v Avstriji sami, temveč je imelo svoj izvor tamkaj, kot ga je imela francoska revolucija, kot so ga imeli vsi krvavi preobrati v Evropi zadnjih dvesto let. V Avstriji to delo framonstva ni doseglo viška že zato ne, ker se mu nipošrečilo izruvati med avstrijskimi narodigloboko vkoreninjene krščanske misli. V tem so framonstvo prehiteli veliki dogodki sedanjega časa in zato toliko razočaranje med našimi sovražniki, zato ta enotni, navdušeni nastop proti sovražniku Avstrije med njenimi narodi.

Po pravici lahko dvomimo, če bi bila taka edinost in tako navdušenje med narodi v tej vojski, ako bi se ta vojska pričela s takimi nameni, kot jo je pričela n. pr. Anglija. Ker pa je bila vojska vsiljena, ker jo je vzbudila pohlepnost in sovražnost, zato je v Sarajevu nedolžno prelita kri le podžgala krščansko misel. Narodi so se zavedli svojega zvanja braniti domovino in nje-nega cesarja in poslali so svoje najboljši na bojno polje, kjer opazujemo lahko čudeže, ki jih rodeva dan na dan misel krščanska.

In kaj opazimo še lahko? Opazimo, da rodeva ta misel med narodi, teptanimi in zaničevanimi, največja dela junaštva. Dela usmiljenja, potrpežljivosti in prenašanja bremen med najbolj revnimi cveto najlence, najbolj vidno. Kmet, ki je poslal v boj sinove, za katere se je trudil na zemlji leta in leta, ta gleda zaupno in trdno v bodočnost. Žena, ki je poslala v boj svojo podporo na stara leta, se trudi, da bi doprinesla še več žrtev na oltar domovine. Uboga služkinja, ki pozna edino razvedrilo pri svojem delu v tem, da dobi malo pro-

stega časa, da more v cerkev, ta polaga sedaj svoje pičle prihranke za uboge vojake. Fabriška delavka, za katero se je malokdo zmenil, si trga od svojega zaslužka, da more dati kaj za domovino.

To so sadovi krščanske misli. Tiste velike misli, ki preveva svet in o kateri je že pred leti sedanji škof dr. A. Mahnič pisal tako lepo:

»Kakor sem jaz vas ljubil, ki dam svojo dušo za ovčice svoje.« — Glej, tu je cvetoč mladenič, tu polnoleten mož, ki se je zaobljubil Bogu, da hoče, ako bo treba, za sužnega brata sam v sužnost iti. Tu vidiš mlado devico, kakor hiteva v bolnišnici od postelje do postelje okuženih bolnikov; rožne poteze v obličju, olikanost in dvorljivost v kretanju, vse ti oznanuje njen visoki rod; o da, zapustila je visokorodne starše in brate, odpovedala se bogastvu in svetu, zapustila bogatega ženina ter na veke oči zaprla vsemu, česar more nuditi svet otrokom v mnogolični podobi, in to je vse učinila ena sama misel, misel višje popolnosti! Druga spet, glej, kako je prihitela na bojno polje. O nežna stvarca! Česa iščeš tod? Ne slišiš li bojnega hrupa, ne vidiš, kako ti švigajo svinčene kroglice okoli glave? A ona ne pozna nevarnosti. Njena angeljska podoba leta kakor bela senca od ranjenca do ranjenca; temu obvezuje krvavečo rano, onemu nastavlja k ustam krepčilno pijačo, tretjemu gladi čelo ter s smrtjo se borečemu lajša bolečine, vli-va z ljubeznjivim prigovarjanjem tolažbo v obupajoče srce.

Krščanska misel, kako mogočna si! Misel enega Boga, ene resnice, enega krsta je združila vse tako različne evropske narode na križarske vojske, ki so v zgodovini človeštva nekaj veličastnejšega, najidealnejšega. 200 let neprenehane čistjenja, prerojevanja, prestavljanja nazorov elementov po višjih oblikah krščanskih misli! Križarske vojske so strle spono stare sužnosti in tlačanstva, odprle narodom novo obzorje, ustvarile meščanske svobodščine, obrodile teženje po vednosti in umetnosti, oplemenile in poživile mišljenje in življenje evropskega človeštva. Kako mogočna je krščanska misel!

Kaj pa v novem veku, v veku strojev in železa? Ni li misel krščanska ostarela, ni li zamrla? Ne, še živi, še javlja svojo moč, sijajneje in zmagoviteje kakor nikdar. Hočeš li videti, hočeš li občudovati to moč? Obhodi v duhu daljne puščave v osrednji Afriki ali Aziji, spusti se v nepristopne gozdove Južne Amerike, jadraj čez ocean na otoke svetovnega morja: glej, ni kota na zemlji, ne ljudstva, kjer ne bi našel oznanjevalcev sv. evangelija. Kdo so ti? Med njimi boš videl omikane može, ki bi si z uma bistrim orožjem v domačiji priborili prijetno in srečno bivališče, našel boš može visokega stanu, ki bi lahko brez skrbi uživali posvetne dobrote, a so se vsemu odpovedali . . . Kdo jih je k temu navdušil? Misel! In pri

svojem poslu nimajo niti orožja, niti zlata, niti srebra, še knjige so doma pustili . . . S čim se tedaj bojujejo? Z mislimi! In vendar jih surova ljudstva poslušajo, in vendar se izpreobračajo, in vendar jih ljubijo; kdo to učinja?

Toda najsjajnejši čudež krščanske misli in sedanjem veku je rimsko papeštvo. Tu imamo pred seboj sivega starčka. Moderna Evropa ga je po načelu: pravo je sila, oropala posvetnega kraljestva in vseh materialnih dohodkov, da, vzela mu je sveto mesto, ki so ga njegovi predniki vladali nad tisoč let. Celo osebne prostosti je starček oropan, jetnik je, ubožec je, ki živi le od miloščine svojih otrok; nima ne topov, ne zakladov. Toda glej! Zjasni se mu čelo, en pogled proti nebu, sede in napiše pismo. Pošlje ga v svet. Čudo! Naenkrat vse umolkne, povsod se sliši, povsod se piše: papež je govoril! Tedaj se na dvesto milijonov vernikov globoko ukloni besedi najvišjega pastirja; tedaj drugoverniki strme, sovražniki se penijo in tresejo; celo zemljo izpreleti električen tok. Kaj je pa bilo? Ena sama misel, katera je zablislila iz Vatikana po svetu.

To je misel katoliške skupnosti, katoliškega papeštva! Nikdar ni bila mogočnejša, nikdar ni vernikov z Rimom trdneje sklenala kakor v veku kemije in železne sile.

Uboga Evropa! Ti pa si se oborožila z železnimi oklopnici, ti vlivaš Krupove kanone, vpisanih imaš v svoje vojne vrste trideset milijonov vojakov. In čemu vse to? Ker se bojiš smrti. Oborožuješ se, da skupaj obdržiš otrple ude, kateri so ti začeli razpadati, na tvojih razvalinah bo katoliška misel, misel rimskega papeštva, ustvarila nov svet! In naj se proti nji zarotijo vse peklenke in svetovne moči, vse bo strla, vse preživela — krščanska misel!

Te proroške misli o krščanski misli je napisal škof Mahnič že pred mnogimi leti. Kako daleč in globoko je gledal ta veliki svečenik! Ali ni sedaj ravno čas, ko se bori krščanska misel z vso svojo mogočno silo proti misli satanovi, proti misli teme in razdiranja, kar je povzročilo sedanje čase.

Ali ni misel peklenka napolnila narode s sovraštvom, jih vzbudila v pohlepnost, jih napeljala do umorov? Ali ne skuša ta misel ravno sedaj razdreti vse, kar je misel krščanska skozi stoletja rodila dobrega? Hudi in težki časi! Toda še se imenujemo lahko srečne, da smo jih dočakali pod streho katoliške Avstrije, pod streho katoliške Cerkve. Ljudstvo, kaj bi bilo sedaj, ako ne bi krščanska misel dvigala tvojih src, ako ne bi ta misel lajšala tvojih bremen?

Mogočna misel, velika misel, ki ustvarja čudeže, je ta misel.

Čudeže junaštva rodeva na bojnih poljih, čudeže junaštva po naših domovih. V zaupanju, da bo ta misel zmagala nad mislijo teme, prenašamo trpljenje sedanjih dni in gledamo upoljni v bodočnost.

Še ena misel o tej misli.

V tem času je zapustil škofovsko palačo v Bologni mož, učen in svet. Vrhovni

pastirji vseh katoliških narodov sveta so pokazali nanj in ga izvolili poglavarjem katoliške Cerkve. Sprejel je in molil, mnogo molil, da bi nosil veliko odgovornost svojega poslanstva v srečo narodov, ki se zbirajo v katoliških cerkvah.

Napisał je pismo in med bojnim hrupom je šel glas tega pisma po vsem svetu. Srce mi krvavi ob pogledu na grozovitosti vojske. Naj bi Bog vlil v srca hrepenenje po miru . . .

In ne samo Evropa, temveč ves svet je strepetal.

Krščanska misel je rodila prvo misel o miru. Zadela je srca. Bog daj, da bi se ta misel kmalu razpasla po srcih vseh in da bi bila zmagoslavna.

Cel svet je veliko bojno polje. Tam, kjer ne teče kri, pa tečejo solze skrbi, žalosti, pomanjkanja, težav. Na prestolu sv. Petra sedi mož — namestnik Kristusov — srce mu krvavi, oči so mu solzne in usta mu govore besedo o miru.

Z zaupanjem, udanostjo in ljubeznijo gledamo na Te, sveti naš Oče in poslušamo Tvoje besede, narekovane po mislih krščanskih. Te besede nam dajejo moči, so nam v tolažbo. Tudi vojsko je rodila krščanska misel, ker so bile in so vojske potrebne proti misli satanovi.

Satanova misel je rodila sedanje vojskino gorje. Imel je misel razdiranja in vsejal jo je v obliki požrešnosti in napuha. Ker so pa te besede grde, je ovil misel v besede o svobodi zatiranih. In kralji in cesarji so ponavljali to besedo, ko so narekovali vojsko.

Veličastna, kot še morda nikdar prej, je vstala v tem trenutku pred nami podoba našega cesarja. . . Nisem hotel . . . Če pa ni mogoče, da gre ta kelih mimo mene, naj se zgodi Tvoja volja, o Gospod . . . In narodi so vstali.

Vzbudila jih je misel krščanska. Združila jih je in že pravijo, da morajo ostati združeni, da morajo prenehati prepiri med njimi. Bog daj, da bi bilo tako! Da bi ostali edini na podlagi mogočne krščanske misli!



Svetovna vojska.

O položaju naših armad dobimo najbolj jasno in zanesljivo poročilo, ako skrbno prečitamo armadno povelje, ki ga je izdal pretekli teden vrhovni armadni poveljnik, nadvojvoda Friderik. Poročilo se glasi:

»Naš in zvezne nemške armade položaj je ugoden. Ruska armada v Galliciji je na tem, da se prične umikati. Skupno z nemškimi četami bomo sovražnika, ki je bil poražen pri Krasniku, Zamoscju, Insterburgu in Tannenburgu, zopet premagali in uničili.

Proti Franciji prodira nemška glavna moč neprestano daleč v sovražnikovo ozemlje. Nova, velika zmaga se bližja pričakuje.

Na balkanskem bojišču se tudi bojujemo v sovražnikovi deželi. Odpor Srbov ponehuje. Notranja nezadovoljnost, vstaje, beda in lakota ogrožujejo naše-

ga sovražnika za hrbtom, medtem ko sta monarhija in nemška država edini in polni zaupanja.

Nam zločinsko usiljeno vojsko bama izvojevali do zmagoslavnega konca.

To je resnica o položaju, ki naj se razglasi vsem častnikom, moštvu naj se pa razloži v njihovem maternem jeziku. — Nadvojvoda Friderik, general infanterije.«

To je vojaško kratko povedano o našem položaju. Ob tej resnici naj utihnejo vsa ugibanja in včasih zlobno zavito besedičenje. V zaupanju na božjo pomoč naj se poleže strah. Kvišku srca! Z zaupanjem glejmo v bodočnost.

Kakšen je položaj naših sovražnikov, pa nam kažejo sledeča dejstva:

1. V Evropi je veliko, krasno in bogato mesto, srce ponosne države. Oblegano je to mesto od nemške armade. Imenuje se Pariz.

2. Na morju so ladje, ki so že mnogo dokazale in pred katerimi ima strah največja mornarica sveta. Ladje so nemške države, strah pred njimi imajo Angleži.

3. V Evropi ima ena država topove, ki so pognali v zrak že mnogo francoskih trdnjav. Ti topovi so avstrijski.

4. Imamo v Evropi zrakoplove, katerih voditelji so pogumni in neustrašeni. Ti zrakoplovi krožijo nad Parizom in Antwerpnom. Nemški so.

5. Imamo v Evropi kozake, ki so bili strah vseh vojakov. Imamo pa tudi fante junake, pred katerimi bajoneti beže ti ruski strahovi.

Kaj pa ima sovražnik? Veliko mornarico in mnogo ljudi, denar itd. In kaj je dosegel? Dosedaj še prav malo.

Rusija, Anglija, Francija, Japonska, Belgija, Srbija, Črnagora, afrikanski zamorci v francoski in angleški armadi — vse proti — Nemčiji in Avstriji. In še nič uspehov!

To naj upoštevajo vsi in soditi morajo drugače — pošteno!

AVSTRIJI PRIJAZNE DRŽAVE.

Nemčija. Za vojno posojilo se je podpisalo 70 milijonov mark več, kakor se je potrebovalo. — Nemški vojni zrakoplovi se pojavljajo večkrat nad Antwerpnom, Parizom in tudi na Ruski Poljski.

Italija. V Italiji so podaljšali moratorij do 31. decembra. — Velik shod organiziranih katoličanov se je izrekel za nevtralnost Italije. Istotako so storiili socialistične stranke.

BALKANSKE DRŽAVE.

Turčija je zaprla Dardanele z minami, tako da je prehod vseh ladij, tudi trgovskih, nemogoč. To pojasnujejo Turki sledeče: Angleške in francoske bojne ladje da so nekaj časa sem pri vходу v Dardanele križarile in trgovske ladje ustavljale. Vsako ladjo, ki je peljala v morskó sotesko ali pa prišla iz nje, so preiskali in pa mornarje izpraševali. To postopanje da ovira prostó plovbo skozi sotesko. Zato se je vlada odločila in Dardanele zaprla. Darda-

nele ostanejo toliko časa zaprte, dokler se angleško - francoska mornarica ne odstrani in ne povrnejo normalne razmere. — Uradni list je objavil zakon, s katerim se podaljša moratorij za tri mesece s pripombo, da morajo dolžniki 10 odstotkov svojega dolga plačati v dveh mesečnih obrokih.

Rumunija. V Rumuniji se je proglasil prekí sod. V kratkem se skliče rumunska zbornica. — Kralj Karol leži že devetí dan v postelji bolan. Napadajo ga krčvi v želodcu. Obolen je tudi nevarno na jetrih. Jestí more le malo.

Albanija. Italija in Avstrija sta pozvali svoja konzula iz Drača. Obe vladi sta se dogovorili, da ne priznate vlade, ki so jo vstali postavili. Sodi se, da se vrne Essad paša kmalu v Albanijo in da prevzame vlado. — Albanski poslanik Sureja bej na Dunaju je izjavil, da vlada v celi Albaniji velika beda. V deželi so tri stranke. Ena hoče za kneza Burhanedina, druga kakega Albanca. Obe stranki ne štejeta veliko privrženec. Tretja stranka se drži kneza Viljema, ki naj bi končal, ko se povrne, anarhijo v deželi. Več tisoč Albancev je v Brindisi in v Bari pobegnilo, kjer stradajo. Položaj v Albaniji je strašen in kritičen. — Senat je oklical sina bivšega sultana, princa Burhan Eddin, za novega kneza. Posebna komisija z Aliago iz Elbasana in Mufti-effendijem na čelu se skoraj poda v Carigrad, da princu ponudi krono in začne pogajanja s turško vlado. — Oglašá se pa zopet Essad-paša. Prišel je namreč v Dibro, kjer ga je pričakovalo mnogo čet, ki so mu ostale zveste. Zastopniki vseh krajev v pokrajinah Dibra in Mali so sklenili vzdržati Essadovo kandidaturo. Ker pa je vsled huiskanja nekaterih poglavarjev in turških duhovnikov nekaj krajev kakor Elbassan, Kavalla, Tirana in nekaj drugih sklenilo, da bodo z orožjem preprečili Essadovo vrnitev v Albanijo, zato so se vse prebivalci okrajev ponudili, da spremljajo Essada v Drač pri njegovem pohodu v notranjost. Zato je poslal Essad paša svojega emisarja, da sporoči njegovim somišljenikom, da ga vlada pozove. Če vlada ne bo storila svoje »dolžnosti«, bo takoj odkorakal na čelu 12.000 mož v Drač.

Bolgarija. Ruski poslanik v Bolgariji je bolgarsko vlado prosil, naj dovoli, da sme Rusija skozi Bolgarijo voziti vojni materijal v Srbijo. Bolgarska vlada je to prošnjo odbila, ker je Bolgarija strogo nevtralna.

AVSTRIJI SOVRAŽNE DRŽAVE.

Francija se nahaja v denarnih stiskah. Najmogočnejša francoska banka v Parizu »Credít Lyónais« ni izplačala svojim delničarjem dividend. — Francoska vlada je pomilostila vse zločince, ki so do enega leta bili obsojeni ne glede na to, zakaj da so bili obsojeni, če vstopijo v narodno brambo. Če pomislimo, kaj vse na Francoskem kaznujejo z zaporom do enega leta, si lahko predstavljamo, kakšna da je francoska narodna obramba. Tudi druge države po-

milostujejo obsojence, a modro med njimi zbirajo. Francija pa pomilosti brez izbire tudi najpodlejšje zločince.

Rusija je preklicala svojo obljubo, ki jo je dala Poljakom, da dobe samoupravo. Pravi, da zato, ker so se poljski mladeniči vojskovali na avstrijski strani proti Rusom. — Ruski vojni minister Suhomlinov je odstopil. Kot njegova naslednika se imenujeta general Kuropatkin in general Linevič. Suhomlinov je imenovan za guvernerja na Kavkazu. — Ruski naučni minister je odredil, da se zapro vse ruske šole za nedoločen čas. S tem bodo Rusi prihranili 210 milijonov.

Anglija. Londonska vojaška oblast je pozvala v London iz Antwerpna nekoga odličnega belgijskega zrakoplovca, da podučí angleške zrakoplovce. Antwerpenski zrakoplovec je izjavil, da ima malo upanja, da bi bilo mogoče London obvarovati pred obstreljevanjem z bombami iz nemških Zeppelinovih zrakoplovov. Proti Zeppelinovim zrakoplovom ni nobenih gotovih obrambnih sredstev. — Angleži so v skrbeh za svojo pomorsko trgovino, katero ogrožajo nemške bojne ladje. Zastopniki trgovine so zahtevali od vlade, naj angleška mornarica z vsemi svojimi silami oprosti Atlantski ocean nemških bojnih ladij. Trgovci tožijo, da je 200 zaplenjenih in 150 v nevtralnih pristaniščih nahajajočih se nemških ladij bilo naloženih izključno z angleškim blagom, na katero sedaj angleški trgovci zastoj čakajo.

DRŽAVE V DRUGIH DELIH SVETA.

Kitajska. Ruskemu zunanjemu ministrstvu poroča poslaništvo v Pekingu in tudi druga poslaništva na Kitajskem in v Mandžuriji, da postaja na Kitajskem protirusko gibanje čezdalje bolj resno. Mnoge ruske uradnike in trgovce so umorile kitajske čete in rusko blago bojkotirajo. Peterburški krogi so zelo prestrašeni, ker se boje zapletljajev na daljnem vzhodu.

Japonska. V Peterburgu provzroča skrbi in strah okolnost, da se hoče Japonska do sibirske meje razširiti; Japonci so se ustanovili svoj konzulat v Aihunu ob desnem bregu reke Amur in v Hailerju, ki leži v notranji Bargi. Ruski narodni krogi vedno glasnejše tožijo, da hoče Japonska svoje zvezno razmerje v vojski izrabiti za to, da odvrne popolnoma pozornost Rusije od Vzhodne Azije in da se pomakne do ruske sibirske meje naprej. Rusija mora biti pozorna, ker je Japonska Rusiji kot prijateljica nevarnejša, kakor če bi nastopila kot sovražnica.

Afrika. Dne 28. m. m. so bili v zalivu Lüderitz živahni boji med Angleži in Nemci. Nemci so imeli 5 mrtvih in 2 ranjena. Angleži pa 3 mrtve in 4 ranjence. (Zaliv Lüderitz je ob zahodni afriški obali.)

Perzija. Duhovni glavarji Šištov v Perziji so kot najvišja verska oblast izdali na narod oklic, da je prišel čas rešitve izpod ruskega jarma. Vodnik ro-

du Kardar, Jalik Kon, da je že udrl čez rusko mejo in prišel do Kysyl—Agača pri Laukeranu na Kaspiškem ozemlju.

Afganistan. Emir (poglar) Afganistana je zbral 400.000 rednih vojakov; njegov brat Naar Ullah Khan je imenovan za poveljnika in pelje čete na ukaz emirja proti mestu Bešver, ki je ključ do Indije. Čete hočejo mesto zasesti. Drugih 300.000 vojakov pod poveljstvom prestolonaslednika pa koraka na Rusko.

Egipt. Angleška vlada je odstavila egiptčansko vlado ter postavila mesto nje svojo vojaško upravo. S tem je pokazala, da namerava Egipt spraviti pod svojo oblast. Egiptovski kedive (glavar) se nahaja v Carigradu. Angleži bi ga radi dobili v pest.



O dogodkih na bojiščih.

PROTI SRBOM!

Avstrija — Srbija.

Ponedeljek, 28. septembra 1914.

Srbj so zadnje dni osemkrat poizkusili napasti avstrijske postojanke, a so bili vselej s strašnimi izgubami vrženi nazaj. Srbom gre vedno za vrat; v teh razmerah moramo zato kmalu odločilno zmagati. Srbi se obupno drže in so dobri vojaki. Drže se vztrajnejše kakor Rusi.

Torek, 29. septembra 1914.

Uradno se poroča 28. septembra popoldne: Po več kot štirinajstdnevni trdovratni boji, med katerimi so naše čete ponovno prekorale Drino in Savo, je na jugovzhodnem bojišču nastopil kratek odmor. Vse naše čete stoje na srbskem ozemlju in se vzdržujejo proti neprestanim trdovratnim srbskim napadom na pozicijah, katere so osvojile v krvavih bojih. Ti napadi vedno končavajo z znatnimi sovražnimi izgubami. V zadnjih bojih smo zaplenili 14 topov in več strojnih pušk. Število ujetnikov je znatno, enako tudi število srbskih vojaških beguncev. — Poročila o srbsko-črnogorskih napadih v Bosno so nastala vsled vpada podrejenih moči v ozemlju pri Sandžaku, na katerem ni bilo nič naših čet. Nemudoma se je odredilo vse potrebno, da se ti kraji očistijo sovražnika.

Četrtek, 1. oktobra 1914.

Naši napadi v Srbiji zmagovito napredujejo. Poizkus Srbov, naše napade z novim vpadom čez Savo motiti, se je končal s popolnim porazom Srbov. Naše obmejne čete v bližini so čez Savo došle maloštevilne in slabe srbske čete takoj iz dežele pognale.

Sobota, 3. oktobra 1914.

Naše čete v Srbiji dva dni sem napadajo sovražnika. Dosedaj napredujejo naši napadi proti sovražniku, ki se povsod nahaja v močno utrjenih, z žičnimi ovirami zavarovanih pozicijah, sicer počasi, vendar ugodno. Pričelo se je s tem, da se preženo srbske in črnogorske čete, ki vznemirjajo nekatere kraje v Bosni. Pri tem je

bil 1. oktobra cel srbski bataljon obkoljen, razorožen in odpeljan v vojno ujetništvo. Po Srbih razširjena trditev, da je naša 44. honvedska divizija uničena, je nov dokaz bujne srbske domišljaje. Ta divizija se nahaja — kakor so se Srbi zadnje dni ponovno lahko prepričali — v najboljšem stanju v bojni črti in se je prav tako kakor pri Višegradu častno udeležila tudi bojev zadnjega tedna. — Potiorek, feldcajgmajster.

PROTI RUSOM!

Avstrija — Rusija.

Ponedeljek, 28. septembra 1914.

Mali ruski oddelki poizkušajo pri prelazih čez Karpate udreti v naše ozemlje. Včeraj se je vršila pri prelazu Uzsog v komitatu Ung manjša praska med našimi, za obramba prelaza določenimi četami in med ruskimi četami. Dalje je prišlo do spopada pri Torony v komitatu Marmaros, ne da bi se Rusom posrečilo udreti na katerikoli točki čez mejo. Te praske, ki so se vršile daleč od pozorišča velikih dogodkov, so seveda brez vsakega pomena. Njih edini namen bi bil, odvrniti pozornost od glavnega bojišča in vznemirjati prebivalstvo.

Torek, 29. septembra 1914.

Budimpeštanski dopisni urad je dobil od merodajne strani poročilo, da so Rusi tudi včeraj na več točkah v komitatu Ung prekorali mejo. Naše tamošnje čete so zadrževale prodirajočega sovražnika. Praske se nadaljujejo. Iz bližnjih krajev dežele so se podale večje bojne sile, da podpirajo naše čete.

Sreda, 30. septembra 1914.

Na meji pri Körösmező se vrši boj. Po zanesljivih poročilih so naše čete pri Ökörmező vrgle sovražnika nazaj. Iz komitata Ung se poroča, da je železniška proga pri Csontosu prosta. Iz Csontosa so odšli monterji v Fenyessvölgy, da zopet popravijo brzojavno zvezo. Iz tega sledi, da se je posrečilo sovražnika vreči nazaj tudi čez Fenyessvölgy.

Boji so se vršili že na ogrskem ozemlju, seveda še v Karpatih. Kraj Körösmező leži ob železniški progi Marmaros-Sziget-Stanislaw v nižini med goro Csorna Klewa (1773 m) in Pietroszom (2022 m). Körösmező je oddaljen od gališke meje kakih 10 kilometrov. Ökörmező leži v dolini reke Nagy Ag, ki se izliva v Tiso; od gališke meje je ta kraj oddaljen 20 km. Csontos in Fenyessvölgy ležita ob železniški progi, ki vozi iz Ungvara čez prelaz Uzsok v gališko mesto Sambor. Csontos je oddaljen od gališke meje 30 km, Fenyessvölgy pa 15 kilometrov. Rusi so tedaj poizkušali priti čez Karpate na več točkah med Uzsokom in Körösmezőm; zračna črta med tema dvema točkama je dolga okoli 150 km. Iz tega sledi, da ruski oddelki, če bi se jim tudi posrečilo priti čez Karpate, se ne bi mogli medsebojno podpirati in bi jih najbrže zadela ista usoda, kot jo je doživela timoški divizija na svojem pohodu v Srem.

O bojih na severu se poroča: Z oziranjem na novo vpeljane napade zveznih nemških in avstro-ogrskih vojnih sil je na obeh straneh Visle v teku umikajoče gi-

banje sovražnika. Močna ruska kavalarija je bila od naše strani pri Bieczu razpršena. Severno od Visle so zvezne armade preganjale več sovražnih kavalarijskih divizij.

Četrtek, 1. oktobra 1914.

Na rusko-gališkem bojišču so združene avstro-ogrske in nemške bojne sile zopet pričele z napadi. Napadalno gibanje se je začelo 28. septembra. Kakor smo že včeraj poročali, so avstro-ogrske čete pri Bieczu naletele na močno rusko kavalarijo in jo razpršile. Tudi severno od Visle so združene čete preganjale rusko kavalarijo. V bližnjih dneh je pričakovati večjih spopadov, iz katerih se lahko razvije nova bitka.

V Karpatih Rusi niso imeli sreče. Vpad čez prelaz Uzsok je bil popolnoma odbit. Ruske čete, ki so udrle čez Toronyjo, so bile pri Körösmezö vrzene nazaj in se sedaj umikajo čez Toronyjo. Novi ruski vpad pri Körösmezö bo najbrže kmalu odbit, ker je naša obmejna straža močno pomnožena.

Petek, 2. oktobra 1914.

Na avstrijsko-ruskem bojišču so napadi zveznih avstrijskih in nemških bojnih sil v polnem teku. Na kar se je doslej le previdno smelo namigavati, je postalo razveseljivo dejstvo: v boju proti Rusiji nastopajo armade naše monarhije sedaj ramo od rami z nemškimi četami, ki so jih Nemci poslali v velikem številu na severovzhodno bojišče. Skupno delovanje zveznih armad se že kaže v umikanju sovražnika na obeh straneh Visle.

Sobota, 3. oktobra 1914.

Vlada splošno mnenje, da se bodo dogodki, pred katerimi stojimo, za nas ugodno razvili. Rusi so po zadnjih bojih zelo oslabiljeni. Slabo vreme jim otežuje dovoz živil in municije. Skupno delovanje z nemškimi četami daje upanje, da bo orožje zveznih držav zmogovito.

O naših zmagah proti Rusom na Ogrskem se poroča: Naše čete so v okraju Ökörmezö v zmogoviti bitki premagale v Marmarov vpadle Ruse. Sovražnik se je v neredu umaknil proti meji. V Ökörmezö in okolici sta zopet vpostavljena red in promet. Naše, v okolici Körösmezö zbrane čete so tudi pričele boj z Rusi, katere bodo v kratkem pregnale.

Nemčija — Rusija.

Torek, 29. septembra 1914.

Poroča se, da je pričela armada generala Hindenburga zopet z napadi. Prodiranje se vrši na 500 kilometrov široki črti. Nemške čete so polne zaupanja v zmago.

Sreda, 30. septembra 1914.

Dne 28. septembra so Nemci začeli z obstreljevanjem trdnjave Ossowiec. Trdnjava se nasproti nemški artiljeriji drži. Veliki vojni stan poroča z dne 29. septembra zvečer: Na vzhodu so se ruski napadi čez Njemen proti guberniji Suwalki ponesrečili. Proti trdnjavi Ossowiec je stopila včeraj v boj težka artiljerija.

Petek, 2. oktobra 1914.

Rusi so poizkušali iz Kowna zopet odreti v gubernijo Suwalki, ki je zasedena

od Nemcev. Nemške čete so jih pa zmogovito vrgle nazaj. Trdnjavo Ossowiec Nemci še vedno obstreljujejo. Splošno se pričakuje, da se trdnjava ne bo mogla dolgo ustavljati težkim nemškim topovom. Sicer je pa položaj na tem bojišču neizpremenjen.

PROTI FRANCOZOM!

Nemčija, Avstrija — Francija, Anglija, Belgija.

Ponedeljek, 28. septembra 1914.

Francozi so uporabili železnice in napravili obsežen sunek na skrajno desno krilo nemške armade. Nemci pa so Francoze prisilili, da so ustavili napade. V središču bojne črte napadi Nemcev napredujejo. Napadeni forti južno od Verduna so ustavili ogenj. Nemška artiljerija je sedaj v boju s silami, katere je sovražnik postavil na zahodnem bregu reke Maas.

Torek, 29. septembra 1914.

Nemški napadi v Franciji napredujejo ugodno in uspešno. Pri Verdunu je zaznamovati bistvene uspehe. Na desnem krilu je bil francoski nemški napad zmogovito odbit.

Sreda, 30. septembra 1914.

Veliki vojni stan poroča z dne 29. septembra zvečer: Na desnem armadnem krilu na Francoskem so se vršili danes boji, ki dozdej še niso odločeni. Na fronti med rekama Oise in Maas je vladal v splošnem mir.

Armade, ki stoje v napadalni črti proti fortom ob reki Maas, so ponovno odbile francoske sunke iz Verduna in Toula.

Veliki vojni stan poroča z dne 29. septembra zvečer: Včeraj je oblegovalna artiljerija začela ogenj proti enemu delu fortov pred Antwerpnom. Izpad belgijskih čet na obkoljevalno črto je bil odbit.

Po neki uradni belgijski noti posnemamo, da so Nemci ponoči vkorakali v Meheln. Nemška artiljerija je v bojih pri Mehelnu dobila ukaz, naj ne strelja na mesto, da se katedrala ne poškoduje. Belgijci sami so pa metali s forta Wälhern severno od mesta velike granate na Nemce, ki so mesto zasedli.

Četrtek, 1. oktobra 1914.

Poroča se, da bodo boji na Francoskem vsak čas odločeni. V sredini bojne črte stoje Nemci par sto metrov pred sovražnikom.

V Belgiji so se pričeli novi hudi boji. Nemci povsod zmogovito prodirajo.

Sobota, 3. oktobra 1914.

Zahodno nemško krilo je odbilo ponovne obkoljevalne poizkuse Francozov. — V sredi bojne črte je položaj neizpremenjen. — Vzhodno od reke Maas so napravili Francozi krepke ponočne izpade, ki so bili s težkimi francoskimi izgubami vrženi nazaj. — Pred Antwerpnom v Belgiji so nemške čete vzele 1. oktobra dve utrdbi.

PROTI JAPONCEM!

Torek, 29. septembra 1914.

Neki japonski zrakoplovec je vrgel bombo v zaliv Kiaučau in poškodoval neko nemško bojno ladjo. Nemške čete so bile

dne 18. septembra prisiljene zapustiti svoje pozicije vzhodno od Tsimo.

Četrtek, 1. oktobra 1914.

— Uradni list javlja, da so padli pri nekem spopadu v bližini Singtao trije japonski vojaki in 12 ranjencev. — Japonske čete so preteklo nedeljo napadle nemške čete pet milj daleč od mesta Tsingtau.

Petek, 2. oktobra 1914.

Japonci uradno poročajo, da so dne 26. septembra napadli Nemci na visoki postojanki med rekama Paischo in Ližun. Angleški list poroča iz Tokija, da so izgubili Japonci pred Kiaučauom dozdej 312 mrtvih in 9 zrakoplovov.

NA MORJU.

Iz Londona se poroča, da je neka nemška križarka v Vzhodni Aziji neko japonsko torpedovko potopila. — Angleži so, odkar so Nemci v Severnem morju položili mine, izgubili 25 srednjih in manjših trgovskih ladij ter nad 40 ribiških parnikov. — Med nemškimi in ruskimi križarkami se je v Baltičkem morju vnel boj. Na obeh straneh je bila poškodovana po ena križarka. — Francosko brodovje se je dne 24. septembra popoldne pojavilo pred Lošinjem in je Mali Lošin obstreljevalo. Škode ni napravilo nobene. — Neki naš dridnavt se je srečal na Jadranskem morju s francosko križarico »Grey«. Križarica je pričela streljati na naš dridnavt. Naša ladja je sovražni ladji razbila kotel. Pod varstvom treh torpedovk se je končno križarici posrečilo, da je ušla. — Listi poročajo iz mesta Rimini: Ribiška ladja »Michele Morosini« je dne 29. septembra zvečer, 15 km od laške obali, na ribjem lovu zadela na plavajočo mino in se je potopila. Pri tem je utonilo 10 oseb. — Dne 29. septembra ob 7. uri zjutraj sta lovili 10 km proč od Sinigaglia ribe dve laški ribiški jadrnici. Ena njih, »Alfredo P.«, je zadela na mino in se potopila. Devet mož je utonilo enega so rešili ribiči druge jadrnice, »Alberto P.« Ribiči so bili doma iz Fano, kjer je dogodek napravil veliko vznemirjenja. — Laško ministrstvo za mornarico je odredilo, da odplujeta iz Tarenta dve bojni ladji z vsemi pripravami za odstranitev pomorskih mir. — Nemška križarka »Emden« je zadnje dni v Indijskem oceanu potopila pet angleških parnikov. Dalje je zaplenila neko ladjo s premogom. — Angleška admiraliteta uradno poroča, da se je potopila velika bojna ladja »Australia«, ki pripada avstralskemu vojnemu brodovju. Razlogi potopa niso znani. — Iz Amsterdama se poroča, da je mala nemška križarka »Karlsruhe« potopila v Atlantskem oceanu sedem angleških parnikov.



Dom in svet.

Knezoškof dr. Mihael Naponik v Mariboru je obhajal dne 29. pr. mes. 25letnico svojega škofovanja. Na željo knezoškofa se ta obletnica vsled sedanjega žalostnega časa ni slovesno obhajala. Celó življenje Prevzvišenega je

dolga vrsta delapolnih let za Boga in domovino. Knezoškof ni le učen pisatelj, temveč tudi znamenit govornik. Bog mu daj čakati še mnogo, mnogo let v korist vzorno urejene njegove škofije!

Zlata maša je bila dne 24. septembra v Crngrobu, v znani romarski cerkvi škofjeloško okolico. — Opravil jo je popolnoma na tihem veleč. gosp. **J a n e z W e s t e r**, vpok. župnik goriške nadškofije. — Gospod zlatomašnik je »Blejc« iz dobroznane Danejeve družine v Zagoricah. — Veliko let je služboval v težavni otaleški župniji pri Cerknem. Sedaj biva že nekaj let v zaslužnem pokoju v Škofji Loki. — Gospod jubilant je še čvrsta gorenjska korenina, zato upamo, da bo čakal še biserinico. Bog ga nam ohrani!

Osebna vest. Njega Veličanstvo je imenovalo čast. gosp. Leopolda Turšiča, kaplana v št. Vidu nad Ljubljano, c. kr. vojnim kuratom v rezervi pri domobranskem polku št. 5.

Sestra Marija Tomec iz kongregacije sv. Vincenca Pavla opravlja že vrsto let posle sirotinske skrbnice za Ljubljano in ljubljansko okolico. V prizadeitih krogih je kot »sestra Marija« že znana in priljubljena. Tako je postala v veliko pomoč nele Društvu za otroško varstvo, ampak tudi varstvenemu oblastvu. Njen posel je, da nadzoruje v nadzorstvo ji izročene otroke in njih rejnice — skromna sestra Marija je strah zanikrnih rejnic — skrbi za dobra rejna mesta, premešča, kadar treba deco iz slabega rejnega mesta v boljše — v to svrhu je napravila že nekaj dolgih potovanj — in poroča o vsem tem in o zapaženih nedostatkih ali varstvenemu sodišču ali društvu. Sestra Marija pa je poleg teh odkazanih ji opravil po lastni vnemi iz ljubezni do stvari si vedela pridobiti zvest krog požrtvovalnih dobrotnic in dobrotnikov, ki z izdatnimi podporami v denarju ali blagu dajo gmotno podporo njenemu mladino-ljubnemu delovanju. Na drugi strani je z lastnimi žrtvami in z naklonjeno pomočjo svoje blage prednice č. s. Leopoldine Hoppe ustanovila začasno zavetišče za deco brez varstva in strehe. Iz skromnih početkov se je to zavetišče z raztočimi potrebami razširilo, da je slednjič letos Društvo za otroško varstvo v ta namen najelo kar celo hišo v Bohoričevi ulici šte. 29 v Ljubljani s prostornim dvoriščem in vrtom. Tu je zdaj pod varnim okriljem sestre Marije in dveh njenih tovarišic spravljenih 27 otrok — 9 jih je že dosedaj naklonila vojna; v sili pa lahko najde tukaj zavetja do 60 otrok. Za vse te njene velike zasluge ji je cesar podelil srebrni zaslužni križec s krono, kateri ji je bil 27. m. m. ob navzočnosti mnogih odličnjakov slovesno pripet na prsi, pod katerimi bije usmiljeno srce sestre Marije.

Seja kranjskega deželnega odbora. Deželni odbor je odobril razne ukrepe predsedstva, ki so bili nujni radi sedanjih razmer. — Na kmetijski šoli na Grmu se letos radi pomanjkanja učnih moči otvori

samo I. tečaj. — Pritrdi se nastavljenju provizoričnih in suplentaričnih učnih moči na razrednih šolah, ki so vled mobilizacije začasno izpraznjenje. — Draginjska doklade v vojni se nahajajočim učiteljem se ne izplačajo. — Odobri se delna zaključitev raznih zgradb za letošnje leto. Na monumentalne zgradbe dežele pride deželni grb z letnico izvršitve. — Mesto ravnatelja ing. Srnceva prevzame začasno vodstvo instalacij pri deželni elektrarni ravnatelj ing. Remec. — Dela v centrali v Žirovnici se bližajo koncu. Prva turbina funkcijonira in je bila z dobrim uspehom preizkušena. Druga turbina se sedaj montira; manjka samo še generator, ki je v tovarni tudi že gotov. — Ker deželna banka vsled zatvoritve dunajske borze ne more izdajati papirjev z borznim kurzem, se nekatera posojila odlože za normalne čase. — Deželni odbor se obirno bavi z vprašanjem aprovizacije dežele do prihodnje spomladi. Sklene se, da prevzame dežela potrebno garancijo, ako da Avstro-ogrska banka združništvu in deželni banki sredstva za večji nakup živil. — Ugodi se pritožbi Fr. Scagnettija proti stavbnemu dovoljenju za tržno lopo Katarine Kovič. — Deželni gasilski zvezi se dovoli 2500 K iz gasilskega zaklada. — V klubovih sobah dež. odbora se priredi filialka deželne bolnice s 50 posteljami za ranjence. — Ranjencem, ki so nastanjeni v deželnih poslopih, se dá približek na dan cesarjevega godu.

Novi grobovi. V boju s Srbi je padel rezervni častnik c. kr. računski asistent Bogumil **B r i n š e k**, vnet planinec in raziskovalec podzemeljskih jam. — V bitki pri Grodeku je bil tudi težko ranjen posestnik **Leon Andrejka** iz Vrhol v brdskem sodnem okraju ter je dne 23. septembra 1914 v Rudolfovih bolnišnici na Dunaju na tej hudi rani umrl, zapustivši vdovo s štirimi malimi otroci. — Na južnem bojišču je padel sin ljubljanskega stavbenika **Valentin Accetto**. — V bitki pri Grodeku je padel **Pavel Kuralt**, učitelj v Šmarju. — Hotelir na Bledu in restavratore na kolodvoru na Jesenicah **Anton Dolničar** je pretekli četrtek umrl. — Na kriškem gradu je umrla grofica **A u e r s p e r g**. — Na Viru pri Domžalah je umrl l. t. m. posestnik, trgovec in občinski svetnik **Josip Stupica**. — Na Razdrtem pri Postojni je umrl **Viktor Garzarolli pl. Thurnlack**.

Papež za mir. Listi poročajo, da sta sveti Oče in naš cesar izmenjala pismi glede poizkusa za posredovanje miru.

Ranjenci v Ljubljani. Zadnji teden so pripeljali v Ljubljano mnogo ranjencev z južnega bojišča. Dosedaj v Ljubljano došlih ranjencev je bilo okoli 6000. v Ljubljani jih je še okoli 3300.

Osebna vest. Cesar je imenoval ravnatelja državne gimnazije s slovenskim učnim jezikom v Gorici vladnega svetnika g. dr. **Ivan Bezjaka** za deželnega šolskega nadzornika. Naučni minister je novoimenovanega deželnega nadzornika pridobil v službovanje krnjškemu deželnemu šolskemu svetu.

Nesreče. 15letni delavec **Franc Skaberne** je bil 23. septembra zaposlen pri

nekem električnem motorju v trboveljskem premogokopu. Ker se je motorju preveč približal, ga je ta za jopič pograbil in ga večkrat s tako silo tresel na tla, da je bil na celem telesu ranjen in so se mu kosti polomile. Ko so nesrečo zapazili in ustavili motor, je bil nesrečnež že nezavesten. Dne 24. septembra je že umrl. — Velik požar je v soboto, 26. pr. m., uničil levi del velikega »Parkhotela« v Beljaku. Desni del je tudi pričel goreti, pa so ga rešili; streha je zgorela. Škode je okoli 90.000 kron. Vzrok požara je bila napaka pri elektriki. — Ponesrečil se je v Idriji 53-letni **Janez Peternel**, rudar in posestnik iz Spodnje Idrije, dne 26. septembra. Padel je v jami z devetega na dvajseto polje ter bil takoj mrtev. Neprevidnost ponesrečenja je bila kriva nezgode. — Pretekli četrtek ponoči ob pol 12. uri je nastal v Via Economu v skladišču za žveplo trgovca **Mihaela Trudna** velik požar. Škode je 100.000 kron. Ogenj so pogasili do 6. ure zjutraj. Petdeset družin, ki so morale sosednje hiše zapustiti, so nastanili po kavarnah in gostilnah.

Slovenski vojaki v Bruslju (Belgija). Dobili smo dopisnico iz Bruslja od dne 27. m. m., v kateri piše slovenski vojak: Hvala Bogu, jaz sem zdrav dosedaj. Tukaj nam gre prav dobro. Pijemo pivo namesto vode. En liter stane 20 vin. Tukaj smo že tri dni. Če nam bo šlo tudi v naprej tako kot dosedaj, bomo kmalu gotovi. Samo Angleži so bolj izurjeni kot Francozi. Kaj pa naši in Rusi? Ali se dobro pokajo? Pozdrav vsem!

Naši fantje. V Ljubljano je dospel te dni podpolkovnik 27. brambovskega pešpolka g. **Brückner**. Ranjen je bil na severnem bojišču od šrapnela v desno spodnjo leht. Četudi rana še ni zaceljena in desna roka še zelo oslABLJENA, vendarle opravlja vojaško službo v Ljubljani, dokler se ne more povrniti na polje slave. G. popolkovnik je posetil g. deželnega glavarja, da mu pove, kako junaško se je boril kranjski domobranski pešpolk na severnem bojišču. »Občudovanja vredni kot vojaki in ljudje« tako se je izrazil o naših Kranjcih. Ko jih je peljal v dežju sovražnih šrapnelov proti sovražnim pozicijam, so izvršili povelja **hladnokrno in točno kakor na vežbališču**. Kratko: zadržanje naših rojakov pred sovražnikom je bilo sijajno in veličastno. — Hrabrost nepresežna. — Ravno tako zadržanje ranjencev na obvezališču. Ni se slišalo niti stoka. Vsi so moško in tiho prenašali bolečine. Ves polk je navdajala le ena misel, le ena volja: zmagati ali umreti! Zelo pohvalno je bilo tudi obnašanje našega moštva napram gališkemu prebivalstvu. Niti najmanjše pritožbe ni bilo. Občevali so naši junaki z vsakim Poljakom, Rusinom ali tudi židom prijazno in ljubezljivo. Tako so se odlikovali po zgolj človeških in krščanskih svojstvih. Podpolkovnik je izrecno povdaril, da izgube našega vrlega brambovskega pešpolka od daleka niso tako velike, kakor se je govorilo. Kljub neusahljivi bojevitosti, neprestanega napadanja sredi sovražnega ognja, je še

par tisoč neranjenih mož, od izgub pa je ogromna večina le tako ranjenih, da jih je mnogo že okrevalo, a drugi so na poti popolnega okrevanja. Z veseljem bo seznela cela dežela zaslužno pohvalo kranjskih junakov iz poklicanih ust. Z veseljem pa tudi vest, da izgube nikakor niso tako hude, kot se je govorilo.

Sirarstvo je v zadnjem času v Bohinju zelo napredovalo. Pred 10 leti se je prideloval v Bohinju sir, ki se za boljše mize ni mogel rabiti, danes pa je blago že tako dobro, da se lahko meri s tirolskim sirom. Vsled zboljšanja kakovosti je seveda dobil sir tudi drugo ceno. Bohinjec je bil pred 10 leti zadovoljen, če je svoj sir prodal po 80 v., danes ga prodaja po 1 K 40 v. do 1 K 60 v. Samo sirarna v Stari Fužini je pridelala 487 hlebov, ki so tehtali okrog 21.700 kg. V celi bohinjski dolini se je to leto pridelalo približno 400.000 kg v vrednosti 150.000 K. Bohinjci dobivajo danes okrog 80.000 K več za jednako množino sira, kot pred 10 leti. K temu napredku je pripomogel največ poduk, predvsem pa uzorna mlekarja v Stari Fužini.

General Auffenberg je obolel. Armadni poveljnik pehote vitez pl. Auffenberg je zbolel. To poročilo bo gotovo povsod splošno obžalovanje povzročilo.

Umestna odredba. Železniško ministrstvo je dovolilo brezplačen prevoz za darila, ki so namenjena armadi.

Beguncev iz Galicije je sedaj na Kranjskem okoli 2600. Nastanjeni so v okrajih Postojna (največ), Logatec, Kranj, Radovljica, Kamnik, Ljubljanska okolica, Krško, Novo mesto, Črnomelj in Litija. Prišli so sem v silni bedi, naše ljudstvo jih je prijazno sprejelo.

Sorodniki ranjencev dobe polovični vožnji listek. Železniško ministrstvo je izdalo novo narodbo, ki ima veljavo od dne 4. oktobra dalje. Stariši, otroci, žena ali pa bratje in sestre ranjenih ali pa bolnih vojakov imajo pravico do polovice vožnjega listka na železnicah, po katerih se peljejo ranjence obiskat. Ta pravica pa velja samo za daljavo nad 50 km.

Ljubljanska predilnica zaprta. Ljubljanska predilnica je skoro vse delavske moči odslovila. Le prav malo jih je še zaposlenih in tudi ti bodo morali v kratkem zapustiti svoje delo, ker že vozijo stroje iz tovarne. Delavstvo, od katerega je mnogo vse svoje moči ob hri plači pustilo v tovarni — bili so tam nekateri čez 50 let — je obupano, ker prihrankov nima, zima trka na duhi in siromaki ne bodo imeli na večer svojega življenja ne dela, ne jela. Res usmiljenja vredno ljudstvo! »Jugoslovanska Strokovna Zveza« je po zaslugi posl. Gostinčarja več delavkam preskrbela delo v dugareški predilnici na Hrvaškem, kjer je po zaslugi hrvatske vlade delavstvu delo trajno zagotovljeno.

Skozi glavo ustreljen. Na Dunaju se nahaja vojak, ki je bil na gališkem bojišču ustreljen v glavo. Kroglja mu je šla pod desnimi sencem v glavo, letela skozi usta

in šla skozi levo lice ven. Ranjenec ima sedaj pač nekaj bolečin v očesu in je nekoliko otekel, sicer pa krepak in bo kmalu zdrav.

Petkronski tolar mu je rešil življenje. Ranjeni rezervist Siegl, ki leži sedaj v bolnišnici v Homotovu na Češkem, je bil dne 12. septembra v boju na srbski meji. V levem žepu svoje bluze je imel denarnico in v njej petkronski tolar. Naenkrat ga je nekaj zadelo. Pogledal je in videl, da je kroglja priletela na njegov žep, a zadela v petkronski tolar. Ta je bil ves zbit, a je Sieglu obvaroval življenje.

Razglas o sprejemu učencev v kmetijsko šolo na Grmu. Meseca novembra se prične na Grmu novo šolsko leto za učence zimske in letne šole. Zimska šola traja dve zimi od novembra do konca marca, letna šola celo leto od novembra do konca oktobra. Učenci plačujejo na mesec za hrano in stanovanje po 30 K. Podpore potrebni sinovi kranjskih posestnikov se sprejemajo tudi na prosta mesta. Prošnji za sprejem in za prosta mesta je priložiti: 1. rojstni list, 2. zadnje šolsko izpričevalo, 3. zdravniško izpričevalo o telesni sposobnosti, 4. izpričevalo o lepem vedenju, 5. izjavo starišev ali varuha, s katero se zavezuje plačati stroške šolanja. — Prošnja, ki je koleka prosta, je poslati ravnateljstvu šole na Grmu do 25. oktobra t. l. — Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani, dne 25. septembra 1914.

Na kmetijski šoli na Grmu se prične novo šolsko leto z mesecem novembrom. Učenci se sprejemajo v zimsko in v letno šolo. Zimska šola traja dve zimi od novembra do konca marca in je namenjena sinovom iz živinorejskih in poljedelskih krajev. Pouk je brezplačen. Letna šola traja eno leto od novembra do konca oktobra in je namenjena sinovom iz vinorodnih krajev. Pouk je brezplačen. Plačujoči učenci plačujejo za hrano, stanovanje, kurjavo in svečavo po 30 K na mesec. Za sinove kranjskih posestnikov se dobe prosta mesta. Prošnje za sprejem in prosta mesta je vložiti zadnji čas do 15. oktobra t. l. na ravnateljstvo šole.

Na deželni gospodinjski šoli v Šmihelu pri Novem mestu, ki je v zvezi s kmetijsko šolo na Grmu in ki stoji pod vodstvom šolskih sester De Notre Dame se prične novo šolsko leto z mesecem oktobrom. Šola traja od oktobra do konca julija. Pouk je brezplačen. Notranje gojenke stanujejo o zavodu in plačujejo za hrano, stanovanje ter kurjavo, svečavo in perilo po 30 K na mesec. Za hčere kranjskih posestnikov se dobe ustanove po 15 K na mesec. Prošnje za sprejem in deželne ustanove je vložiti do 15. oktobra t. l. na vodstvo deželne gospodinjške šole v Šmihelu p. Kandija pri Novem mestu.

Potres. Glasom uradnih brzojavk, ki so došle notranjemu ministrstvu, se je sinoči proti polnoči pripetil v Bonduru in Sparti (vilajet Konja v Mali Aziji) močan potres. Lahni potresni sunki se še neprestano ponavljajo. Posebno hud je bil potres v Bonduru in okolici. Natančno število ni znano, a sodi se, da je 2500 oseb zgubilo življenje. Vlada in Rdeči polumesec

sta uredila pomočno akcijo za prizadeto prebivalstvo.

Kolera na Kranjskem.

Od zdravstvenega oddelka c. kr. deželne vlade prejeli smo naslednje poročilo: Med Poljaki begunci, ki so prišli na Kranjsko, sta se bakteriološko dognala dva slučaja azijske kolere, in sicer eden v Idriji in eden v Litiji. Oba bolnika sta se takoj zanesljivo izolirala ter so se odredile vse potrebne varnostne naprave. V splošno vednost naj služi, da je kolera od osebe do osebe le malo nalezljiva, če gledamo na potrebno snažnost rok in če si roke pred vsakokratnim zauživanjem hrane skrbno operemo. Pač pa se kolera lahko razširi po vodi, po surovem sadju in sočivju in po surovem mleku. V prizadetih in ogroženih krajih naj torej nikdo ne zauživa teh hranil v surovem stanju. Vodo pa uživajmo le prekuhano, če nam ni na razpolago zanesljivo zdrav vodovod. Občinstvo se dalje opozarja, da naj si ob nastopu driske in želodčnih slabosti (bljuvanja) takoj preskrbi zdravniško pomoč in da naj vsak sumljivi slučaj takoj naznani oblasti. Eventuelni novi slučaji obolenja za kolero, ki bi se pojavil na Kranjskem, se bodo takoj objavili po dnevnikih.

V deželni bolnišnici v Ljubljani sta dva kolere sumljiva slučaja in en slučaj smrkvosti. V poslednjem slučaju je vojak od smrkvavega konja nalezel bolezni.



Zemlja.

Povest sedanjih dni. Piše Ivan Podlesnik.

(Dalje.)

Posestnik velike žage ob Belčici je bil Karol Mrak. Ni bil domačin v tem kraju. Priženil se je iz mesta. Tudi njegova mladost mu ni kazala, da bo kdaj posestnik velike kmetije in industrijskega podjetja. Namenjen je bil za uradniško službo. Ko se je poročil z Angelo Tomčevo, hčerjo bogate vdove, je bil v mestu nastavljen pri bančnem zavodu. Par let po njegovem zakonu pa so nanese razmere tako, da je opustil službo in se preselil v rojstni kraj svoje žene, kjer je prevzel po mlado umrlemu ženinem bratu posestvo in žago. Tako je želela tašča, želela njegova žena in tudi njegove želje niso bile temu tuje. Izgovoril si je samo, da sam kmetije ne bo vodil, ker ni bil temu več, da bo delal na to, da se lesna industrija povzdigne. V veliko vneto se je lotil tega načrta. Skrb za kmetijo pa je prevzela njegova žena, ki je vzrasla na kmetih in po končanih šolah prišla zopet na kmete.

Čas, v katerem je Mrak prevzel žago in kmetijo, je bil tisti, ko se je na Kranjskem vse preurejalo in prenavljalo. Politično so se razmere spremenile v korist

ljudstvu; gospodarstva so se dvignila in tudi za industrijo so se obetali lepši časi. Denar je bil poceni in marikdo je porabil priliko, da je popravil in razširil svoje gospodarstvo.

Karol Mrak ni imel denarja. Posestvo in žaga, kar je prevzel, je bilo mnogo vredno in nezadolženo. Žena njegova pa je imela zagotovljeno doto po materini smrti. Če je hotel lesno industrijo povzdigniti in preurediti žago, je moral iskati kredita. Tega mu ni bilo težko dobiti. Kmalu se mu je tudi ponudila ugodna prilika, da je kupil nekaj velikih gozdov razmeroma zelo ceno. Treba pa je bilo šteti mnogo tisočakov. Žago je preuredil popolnoma moderno. Postavil je turbino s sto konjskimi močmi, ki je dajala električno razsvetljava, gonila venecijanko in močan gater. Poleg tega še stroje za obrezovanje desk in za izdelovanje zabojev. Lesna kupčija je bila v tistih časih tako dobra, da Mrak ni bil daleč od časa, ko bi mogel reči, da ni nič dolžan, da je vse njegovo.

Pa je prišlo leto 1908! Priklopitev Bosne in Hercegovine Avstriji je vzbudila v Evropi strah pred veliko vojno. Začela so se kazati znamenja gospodarske krize na vseh poljih. Po prestani bojazni pred vojsko se je pojavila med evropskimi državami gospodarska vojska. Bankir Evrope, Francija, je denarno podpirala balkanske države in Rusijo, ker se je hotela s tem maščevati nad starim svojim sovražnikom Nemčijo. To sovraštvo se je raztegal tudi nad Avstrijo.

Na gospodarskem polju se je to vsepovsodi poznalo. Kupčija in industrija je zaostajala. Denar je bil drag in težko ga je bilo dobiti. Lesna industrija je tudi mnogo trpela. Nekoliko si je opomogla po končani vojski med Italijo in Turčijo za Tripolis. Toda to je bilo le mimogrede. Sledila je vojska na Balkanu, ki je vrgla kupčijo zopet daleč nazaj. Poleg vsega tega so se jele na Kranjskem kazati še posledice polna »Glavne slovenske hranilnice in pojoilnice«.

Kmetija pa je trpela vsled slabih letin.

Karol Mrak v teh letih ni delal za dobiček, temveč je moral na svoje gospodarstvo doplačevati. Vesel je bil, če je sklenil leto brez izgub. Da bi mogel pokriti dolg, ni bilo misliti. Breme velikih obresti je dolg povečevalo in žrlo, kar je v dobrih letih odplačal na dolg.

Živeli so pri Mrakovih kot se živi v premožnejših hišah. Za jed in obleko niso trosili denarja, skrbelo pa se je, da so bili gostje, ki so prihajali v obilnem številu, dobro postreženi. Tudi pri vzgoji otrok se ni varčevalo. Mrak je imel mnogo prijateljev. V prejšnjih letih se je mnogo brigal za javnost, pozneje pa je posvetil vso svojo skrb industriji. Navzlic temu, da je bil že precej let na kmetih, se s kmetijstvom ni mogel sprijazniti. Ljubil je zemljo, konje, goved, delo na polju. Da bi sam vstopil v tako življenje, to mu ni šlo. V prostem času ali zvečer je vzel knjigo ali časopis v roke in se vtopil v čtivo.

Čudno je bil na to hišo navezan Pikše Lovrenc. Imeli so ga za domačega in tudi on se je čutil domačega. Z gospodinjo Angelo sta obiskovala skupaj eno leto do-

mačo šolo in bila enake starosti. Tudi sedaj, ko je Lovrenc služil na Mrakovi žagi, je ostalo med njima mladostno prijateljstvo, in le težko se je navadil reči Lovrenc svoji nekdanji sošolki vi. Mnogo večerov je presedal v kuhinji, kjer sta z gospodinjo vzbujala spomine iz pol preteklih ali pa govorila o gospodarstvu in vaških novicah.

Mraku se je priljubil, ker je bil fant bistre glave in trezen v mislih, priden pri delu. Navajal ga je do tega, da je v prostem času čital lepo knjigo ali časopis. Kazal je v mnogih vprašanjih svojo trezno sodbo, kar je bilo za njegova leta veliko.

Vsled tega je bilo tisto jutro, ko se je Lovrenc poslovil, vsem težko. Gospodinja je stala dolgo na pragu hiše in gledala za njim.

Doma ga je čakala na pragu sestra Micka. Njene oči so bile objokane. Ne toliko radi brata, ki je odhajal v vojake, kot zato, ker je teža skrbi legala vedno težje na njene rame. Tisto jutro po materinem pogrebu je Miha Bokav legel v posteljo in ni vstal že cel teden. Kazal je na jetiko. Bolezen je pospešila pijača in pa na mrzli in mokri zemlji prespana noč.

Simenčeva Ana je tisto jutro peljala mleko v mlekarno. Konec vasi sta se srečala z Lovrencem in spregovorila še par besedi v slovo. Pri slovesu mu je stisnila v roko v papir zavito svetinjo Matere božje. Lovrenc jo je sprejel kot nekaj zelo ljubelega in dragega.

Tako sta se ločila.

III.

Prvo pismo, katero je pisal Lovrenc iz Vipave, kamor je moral, ker je bil dodeljen trdnjavski artiljerij, je bilo naslovljeno na Simenčevo Ano in se je glasilo:

Draga moja Ančka! Predno Ti kaj nadalje pišem, najprvo lepo pozdravim Tebe in vse znance in znanke, vse fante in dekleta. Ali so fantje še v sovraštvu med seboj? Jaz bi jim prav iz srca privoščil, da bi bil vsak izmed njih vsaj en teden tukaj. Hitro bi jih minile tiste neumnosti. Tudi ošabnost gruntarskih nad bajtarskimi bi izginila, ker pri nas se nič ne vpraša, iz kakšne hiše je kdo. Tukaj smo vsi enaki, vsi moramo enako jesti, vsi enako vaditi in enako ubogati.

Meni je bilo prve dni zelo dolgčas po Tebi, srce moje. Sedaj šele prav vem, kaj mi je dom, kaj domača zemlja. Tudi tukaj je zelo lepo in češnje so v cvetju. Ampak pri vas je še lepše. Ne morem se posebno pritožiti, samo to je sitno, da moram zelo pogosto na vahti stat. Malo nas je tu, zato pridemo pogosto na vrsto. Tudi to mi hodi na vs križ, ker prav nič nemško ne razumem. Tukaj so domala vsi tovariši Nemci iz Češkega. Havptmanova gospa me imajo zelo radi. Napravl sem njih sinčku majhen vozček za igrabo. Gospa so me poklicali v kuhinjo, se zahvalili in mi dali vina. Lepa mlada gospa so to in par besedi razumejo slovensko. Jaz sem se jim ponudil, da jim bom vrt stihal, kar jih je zelo razveselilo. Sedaj delam vsak dan na vrtu nekaj ur. Fiance so že velike.

Če bom prišel o Veliki noči domov, Ti prinesem, srce moje, najlepšo rožo iz vrta havptmanove gospe.

Predno končam to slabo svoje pisanje, Te še enkrat prav lepo pozdravim. Prav kmalu mi kaj piši in mnogo napiši. Tukaj imamo vsako nedeljo muziko in ples. Jaz ne hodim prav nič plesat, ker ne poznam ljudi in nimam znanja. Tudi bi preveč na te mislil in se spominjal, kako je bilo včasih. Dekleta so tukaj zelo resna in lepo napravljena. V cerkev hodijo gologlave. V Marijini družbi jih je zelo veliko, kar sem videl zadnjo nedeljo, ko sem popoldne prišel v cerkev. Tudi cerkev je lepa in lepo ozaljšana.

Ako mi bodeš kmalu odgovorila, Ti bom kmalu zopet kaj pisal. Ne pozabi na Lovrenca kot on ne bo pozabil na Te nikdar. Lovrenc Pikš. Trdnjavska artiljerija, bataljon štev. 8. Vipava.

Simenčeva Ana mu je odgovorila in mu v pismu povedala, da je njeno srce žalostno in njene oči mnogokrat objokane. Noben fant ne zauka na vasi več tako kot je Lovrenc. Če fantje na mostu zvečer zapojo, se precej pozna, da ni Lovrenca med njimi, kar dela njeno srce še bolj žalostno. Zato zvečer raje okno dol zapre, da je sama in nemotlena v mislih nanj. Nageljnik kažejo, da bodo lepo cveteli. Fantje so si še zmerom nekako navskriž. Veseli jo tudi, da Lovrenc ne hodi na ples in da gre v cerkev, kar naj tudi v naprej večkrat stori in se priporoči Jezusu in Mariji, da bo lažje prenašal težave vojaškega stanu. Tudi ona moli v ta namen. Kakor mu je gotovo že sestra Micka pisala, je Bokav zelo slab. Zdravnik je rekel, da ne bo nič z njim. Zelo jo tudi veseli, da bo prišel Lovrenc o veliki noči domov.

Pismo piše pri Štorovi Francki, ki ga tudi pusti pozdravit.

Sestra Micka je res Lovrencu pisala žalostno pismo o težavah, ki jih ima. Upniki da pritiskajo na vse strani, Miha leži bolan in je zelo slab, ona da mora biti za vse, vzeti pa ni nikjer ničesar v roke. Če Miha ne ozdravi, kar je malo upanja, bodo upniki vse pobrali. Kam bo reva z otroci? Njegovega in njenega doma ne bo več, in otroci ne bodo imeli hiše.

Vse to mu je povedala in še mnogo o njenem trpljenju, kar je napravilo Lovrencu težko srce. Sklenil je, da o Veliki noči ne pojde domov, ker je sama žalost.

V ponedeljek velikega tedna pa je dobil Lovrenc od doma brzojav. Svak Miha je umrl, Lovrenc naj pride k pogrebu. Dobil je dopust in odpeljal se je.

Zvečer je bil doma, kjer je našel veliko žalost. Ni mu dalo, da bi ostal dolgo v rojstni hiši. Nadležno mu je bilo tudi odgovarjati se ljudem, ki so prišli kropit mrljica. Zato je šel k Mrakovim.

Ko je šel mimo žage proti hiši, je začela šele prav vstajati žalost v njem. Koliko veselih, srečnih dni je prebil na tej zemlji, koliko lepih večerov v hiši med temi ljudmi, ki so mu bili dobri in mu želeli dobro. Sedaj pa je kakor tujec. Domača zemlja, na kateri sta se trudila dolga leta njegov oče in njegova mati; rojstna hiša, v kateri je preživel svojo mladost — vse bo šlo na tuje. Kaj ga bo še vezalo na to zemljo, kaj na ta kraj? Pred očmi mu je stopila materina podoba, kakršna je bila tisto jutro, ko je potem umrla. Tiste njene oči so

ga gledale zopet tako milo, tako čudno, kot bi ga hotele vprašati: kam gre tvoja pot, moj sin? Kje boš hodil, kje bo tvoj dom?

Ko je stopil v Mrakovo hišo in videl zbrano družino krog mize, se je premagal. Ko pa mu je gospodar stisnil roko v pozdrav in ga pogledala gospa Angela, tedaj se ni mogel več. Zaplakal je in lažje mu je postalo pri srcu.

Drugo jutro so Bokava pokopali. Od dne, ko so položili v zemljo staro Pikško, Lovrenčevo mater, še ni bila zasajena lopata v njivo Gospodovo pri farni cerkvi sv. Matevža. Zato so rekli ljudje, da je izročila stara Pikiška tisti večer svojemu zetu Mihi palico, s katero je od dne njenega pogreba stražila vrt smrti.

(Dalje.)



Slike in črtice z bojišč.

LII.

Junaška deklica iz Ravaruske.

Med ranjenci iz Ravaruske je bila tudi majhna poljska kmečka deklica, ki je med bitko neprestano tekala krog ranjenec in jim prinašala vodo. Končno je tudi njo zadel drobec šrapnela in ji močno poškodoval nogo. Prepeljali so jo na Dunaj z drugimi ranjenci. Med vožnjo so ji morali odrezati poškodovano nogo. Sedaj leži na kliniki dvornega svetnika Hochenegga, kjer jo je doletela čast in sreča cesarjevega obiska in njegove milosti. 13 letni Rozi Zenoch — tako je deklici ime — streže njena lastna mati, ki je prišla za hčerko v cesarsko mesto. Toda tudi zdravnik - voditelj in strežno osebje gleda nanjo z največjo skrbnostjo; vsako željo ji skušajo brati z obraza in jo izpolniti. Izpčetka je bilo težko, ker nihče ni razumel njene govornice, sedaj se lahko pogovarja z materjo. Sam Bog vedi, kaj je nagnilo deklico, da je hitela na bojno polje k ranjencem in jim donala vodo. Morda je bila poleg usmiljenja tudi radovednost in veselje nad nikdar vidnimi prizori; na vsak način pa je bil njen nastop občudovanja vreden. Saj se je morala kljub svoji nerazviti otroški pameti zavedati, da je lista moč, ki podira močne možake pred njenimi očmi tudi njej nevarna. Bodisi tako ali tako: s svojim dejanjem je na hip izpremenila tek svojega življenja. Iz oddaljene revne vasi je prišla v cesarsko prestolnico, tu videla cesarja in bila od njega bogato obdarovana. Čez mnogo mnogo let, ko bodo sedanji dogodki obledeli in se več ali manj pozabili, bo ona pravila svojim otrokom in vnukom o krvavih prizorih, ki jih je videla v bitki pri Ravaruski, pripovedovala o dobrotljivem častitljivem cesarju Francu Jožefu in njegovi prestolnici, ter jim kazala dragoceni njegov dar in svojo leseno nogo, ki jo je plačal avstrijski cesar iz lastnega žepa.

LIII.

Slovenski vojak in — svetinja Matere božje.

Znani so nam zgledi, da so bili v mnogih bitkah nekateri vojaki deležni poseb-

nega Marijinega varstva. Tako se je pripetil sedaj ta »slučaj« — če ga po moderno imenujem — tudi slovenskemu vojaku Mihaelu Šemerl iz Predgrič, občina Črni vrh nad Idrijo. Omenjeni je bil v Galiciji zadet od dveh ruskih krogel v prsa. Na prsih mu je ena krogla prebila svetinjo Matere božje in pri tem izgubila toliko moči, da ni bila smrtna. Čez teden dni se bo skoro gotovo mogel vrniti iz bolnišnice v Gradcu domov. Rane bodo za poznejše življenje ostale brez posledic.

LIV.

Kako se je rešil slovenski vojak iz ruskega vjetništva.

Neki slovenski vojak, doma iz župnije Šmartno pri Kranju, je bil ranjen nekaj časa v ruskem vjetništvu. Fanta pa ni strpel v tej družbi. S krepkimi rokami je pograbil svojo stražo in jo premagal. Oblekel je nato rusko uniformo in se pomešal med rusko armado. Tako je prišel do Grodeka, kjer je pobežnil. Ko je zagledal avstrijske vojake, si je odtrgal nekaj srajce in belo cuno dal na baonet. Tako je hraber in zvit Gorenjec, dasi ranjen, srečno prišel zopet med svoje.

LV.

Ogrski orožnik ujel tri srbske častnike.

Vsi se smejaajo zvijači, s katero je neki ogrski orožnik ujel tri srbske častnike. Orožnik je nekega večera patroljiral in je prišel na svojem potu do neke samotne kmečke hiše. Ker mu je bil dolg čas, je odprl vrata hišice in vidi v svoje veliko začudenje okoli gospodarjeve mize tri srbske častnike, ki so ravno pili. Hitro se odloči, kakor da bi vodil močno patroljo in da povelje, naj se hišo obkoli. Ko je še dal povelje »los«, stopi z bajonetom v roki v sobo in zahteva od častnikov, da vržejo orožje skozi okno in da gredo nato na dvorišče. Vsakega posameznega častnika je spremljal na dvorišče, kjer ga je hitro zvezal. Srbi so se bali premoči in so sledili povelju, orožnik jih je pa vesel pripeljal k našim četam.

LVI.

Dimnikar — visoki ruski častnik.

V avstrijsko-rumunski obmejni trg se je naselil pred tremi meseci neki dimnikar, ki se je zelo ponujal po hišah, da hoče vršiti dimnikarsko obrt. Med tem se pa dimnikarja ni videlo mnogo pri njegovem opravilu, ampak je imel navado iti na dolge izprehode v obmejno okolico, zaradi česa je postal tudi sumljiv. Imel je celo vrsto zlatih zob, kar je pri tej obrti precej nenavadno. Med tem so bile oblasti prisiljene, da so uvedle pri tem dimnikarju hišno preiskavo ter je bil ta navidezni dimnikar razkrinkan kot visoki ruski častnik ruskega generalnega štaba. Kako se z ruske strani tudi najvišji častniki bavijo s špijonstvom, dokazuje sledeči slučaj: V gališki občini Lusan je bil ujet tudi neki ruski častnik generalnega štaba, ki je bil oblečen v uniformo avstrijskega častnika. Postal je sumljiv zato, ker ni odgovoril klicu straže: »Stoj!«

LVII.

Poljsko ljudstvo v obrambi proti Rusom.

Karkoli more, stori Poljak za svojo neodvisnost. Poslal je v vojsko najboljše vojake, dal je konja, dal kravico »svojo matko rediteljico«, dal vozove, — a sedaj pridno zbira darove za poljske legije.

V darežljivosti za poljsko vojsko se poljsko ljudstvo ne da prekositi ne od graščaka, ne od duhovščine in ne od meščanstva, občine in vasi poljske si nalagajo davek za narodne namene.

Pred kratkim sem imel priliko, da vidim z lastnimi očmi, kako je hodil župan od hiše do hiše revne vasice in nabiral darila za poljskega vojščaka. — Ali ste že mnogo nabrali za poljske legije, gospod župan? vprašam prosjaka župana. — Zadosti, hvala Bogu. V denarju imamo že 260 K, razven tega smo nabrali 13 rac, 2 kuri, 10 piščet, 150 kg žita, 170 kg krompirja in 5 mer ovs. — Ali radi dajejo ljudje? — O, radi! Dajo, kar morejo, več ali manj, a da vsakdo. Ni ene hiše nismo naveli, kjer ne bi bili prav nič dobili. — Kdo da največ? — Uboge vdove. Neredko vzamejo zadnji groš iz skrinjice ali iz nedrija, da ga vržejo v skupno narodno blagajno. — Kaj ne bi dale, pravijo, ko vendar oni tako zelo potrebujejo naše pomoči. Čeprav samo enkrat na dan jemo, bo nam bolje, kakor onim, ki so šli ali pojdejo v vojno.

Veliko radodarnost dokazujejo najnižji in najubožnejši sloji ljudstva. Srečam revno beračico. Iztegne roko in zaprosi miloščine. Dam jej, kolikor morem. — Samo ne napijte se, žena, ker časi so težki. — O, gospod tega nikoli ne napravim. Kar izprosim, dam za revne vojake. Sem že dala 30 jajec in 20 vin. za sladkor. — No, mamka, ali bomo zmagali Ruse? — O, da! — Saj ne spim in ne jem, samo Jezusa prosim neprestano, da bi bili Rusi na naši zemlji pogubljeni. —

Dobro in plemenito srce našega ljudstva vidiš na vsakem koraku. Koliko gorečih vzdihov zaupljive molitve kipi pred oltarjem božjim k nebu, da zmagá naša vojska, to ve sam Bog.

Giblje se poljsko ljudstvo; njega obožena roka, plamteče in upajoče srce njegovo pa predvsem odloči o boljši in srečnejši naši usodi.

LVIII.

Srbska grozodejstva v Sremu.

Srbske čete, ki so svojčas vdrle v okraje Ruma, Pazova in Zemun, so zelo pustošile. Vladni komisar sremske stolice pl. Hidegkety je okraj prepotoval in dočkal, da niso samo četaši, marveč, da so tudi srbski redni vojaki pustošili. Pred vsem hiše Hrvatov, Ogrov in Nemcev, ne pa hiš pravoslavnikov.

LIX.

V ruskem vjetništvu.

Neki budimpeštanski nadporočnik, ki je bil ranjen pri Tomaševu, je pripovedoval po prihodu v Budimpešto svojim prijateljem o nastopnem dogodku:

Kakor ordonančnemu oficirju se mi je pripetilo večkrat, da sem s svojimi huzarskimi fanti zašel v neposredno bližino sov-

ražnika ter da sem čul žvižganje in pevanje krogel okoli sebe, kakor komarje v visokem poletju. Človek se privadi vojni. Čul sem, kako je neki huzar svojemu plašljivemu tovarišu, ki je v ognju nagibal svojo glavo sedaj na desno, sedaj na levo, zaklical smejoč se: »Trudiš se očitno, da bi kako kroglo z glavo vjel, ko se tako hitro obračaš na vse strani!«

No, bodi to; končno človek res mirno sprejmlje ta dež krogel in si pridobiva polagoma tako sigurnost, kakor da bi se človeku sploh ne moglo nič hudega zgoditi. Zato pa tudi ni nikaka baharija, če pravim, da se nisem ustrašil, ko sem na neki ordonanci ježi naenkrat zapazil, da sem zašel v tabor sovražnika. Izpodbodel sem konja in zdiral dalje kakor naglo sem mogel. — Krogle, ki so jih pošiljali za mano od vseh strani, niso zadele ne mene, ne mojega konja; ali začelo se je — ker se je tabor na dolgo vlekel in so bili Rusi po streljih opozorjeni — pravcato obstreljevanje mene in sledečih mi huzarjev. Kljub temu sem dal konju ostroge; toda že so padali okoli mene kosi šrapnelov in trenutek potem sem občutil, da padam in izgubil sem zavest.

Ko sem se zbudil, videl sem, kako mi neki ruski zdravnik obvezuje rano na kolenu. Bil je zelo prijazen in okreten ter mi je doposlal nekega drugega avstrijskega častnika, ki je bil že vjet. Ta mi je pripovedoval potem, da je šrapnel zadel mojega konja, ki je bil takoj mrtev, a jaz da sem v velikem loku odletel s konja. Sreča mi je bila milostna. Da nisem pal na mehka tla, moja zadnja ura bi bila že prišla. In sedaj, ko sem se pogovarjal s svojim tovarišem, so se bližali ruski kozaki, ki so mi ponudili prepečenca in kruha; sicer jako slabo stvar, ali ubogi vrage niso sami imeli nič boljšega; a bil sem tako lačen, da sem tudi ta dar hvaležno sprejel. A med tem, ko sva s tovarišem tužovala in obtoževala usodo, ki naju je zanesla v sovražnikovo deželo, sva začula strele iz pušk od desne in leve ter videla, kako so kozaki v največji naglici poskakali na konje in odbežali. V strahu so naju bili ostavili tam — a najino veselje je bilo šele popolno, ko so malo minut potem pridirjali naši vojaki ter naju spravili zopet k najinim četam, ki so naju sprejele z največjo ljubeznijo. Tri ure sem bil — je zaključil častnik — v ruskem ujetništvu, a to, kar sem doživel, dokazuje le, da Rusi niso vsikdar kruti.

LX.

Boj v zraku.

Veliki nemški zrakoplov, ki je v višini 1000 metrov pri Valenciennesu preletel mejo, da poizveduje, kje da stoje Francozi, se je vrnil zopet v nemški tabor, ko je izvedel svojo nalogo. Kakor pritrjen je visel težki aparat s svojimi mogočnimi in visokimi peroti na nebu; le slika, s katero se je njegova brzina primerjala z oblaki, je kazala, da se strašno hitro premika. Kar prileti iz Tournava francoski letalec. Aparat je lažji, hitrejši in manjši. Takoj izpremeni svojo smer, da prekrži Nemcu pot. Nemec obdrži svojo smer, in se dviguje vedno višje. Njegove oblike so vedno manjše in se vidijo le še, kakor da jih

tančica zavija. Tudi Francoz se dviga in se približuje Nemcem. Razdalja postaja vedno manjša, spopad je neizogiben. Vojaki strašno razburjeni, zasledujejo boj v zraku. Zdi se, da se Nemec spopadu ne namerava izogniti. Mirno plava naprej v svoji smeri, a ker se vedno više dviga, se umika gibnemu Francozu v zračno morje. V vztrajni odločnosti, s katero zasleduje svojo pot, je nekaj velikega, junaškega. Morebiti prinaša važna poročila. Od njegovih opazovanj je morebiti zmagala odvisna. Hoče in mora priti skozi, a Francoz je pregledal, kaj da namerava sovražnik, ki išče v brezkončnem ozračju zavetje in ki izgine v oblakih. Le trenotno smo ga videli še v oblakih, a zopet nam izgine izpred oči, a ta trenutek je zadostoval, da je izpremenil v oblakih svojo smer in da je tako ušel Francozu, ki je letel za njim . . .

LXI.

Samokresni boj med letalci.

Podčastnik Wernder, ki je prvi priletel nad Pariz in je tam metal bombe, je o svojem poletu pripovedoval: Izpolnil sem svojo nalogo in poizvedel, kakšne postojanke da zavzamejo angleško-francoske čete; poletel sem čez Pariz in sem se vračal. V tem trenutku zagledam nad seboj Bristolov aeroplan, ki nas zasleduje. Leteli smo približno 1600 metrov visoko. Sovražnik nas je kmalu dohitel, ker je bil hitrejši kot mi. Zaman poizkušam, da poletim nad njega, nasprotno, Bristol je plaval vedno nad nami. Potegnili smo zato svoje samokrese in repetirke in pričnemo streljati. V našo srečo ni imel Anglež bomb. Bristol se je že nižje spustil in boj se prične zdaj na obeh straneh. Opazovalec in voditelj Bristola otvorita ogenj, ko letimo v enaki višini, oddaljeni kakih 150 metrov. Najbrže sta imela Angleža le samokrese in se zato nista upala nam približati. To je trajalo pol ure, kar me sune moj opazovalec v ramo in mi pokaže kakih 300 metrov nad nama mali Bleriotov aeroplan, ki dirja Bristolu na pomoč. V malih krogih leta okoli nas, krogle žvižgajo okoli naših ušes. Kar čujemo nenadoma gromenje topov. Prileteli smo nad nemške čete, ki so iz topov streljale na Bristola in Bleriota.

LXII.

Vodnjak.

Neki stotnik, ki se je bil vrnil iz vojske domov, je pripovedoval sledeče:

Naš oddelek je bil daleč v Rusiji in počival. Bil je dan kot jih je mnogo: posamezni oddelki so počivali, ne da bi se bili. Daleč od središča naše armade smo zasedli velik travnik. Napravili smo jarke in počivali v njih. Pred nami je bila ravan, daleč proč pa sovražnik. Tudi Rusi so počivali v jarkih. Od nobene strani ni bilo povelja, da bi udarili naprej. Tudi pri Rusih ne. Stali smo si samo sovražno nasproti.

Žejalo nas je.

Daleč za nami ni bilo dobiti nikjer pitne vode. Pred nami na travniku, nekako v sredini med nami in Rusi, je stal star vodnjak, žalosten in zapuščen. Morda so stale prej krog njega hiše. Toda vojska

obrije z zemlje marsikaj. Tudi tukaj je pustila samo vodnjak.

Naenkrat smo zapazili, kako se od sovražne strani pripravlja eden, potem dva Rusa proti vodnjaku. Za njimi so se pripravili tudi drugi na pot, in kmalu je korakal cel oddelek k vodi. Tudi one tam je žejalo.

Ko so se prikazali prvi izmed sovražnikov, so se vlegli naši na tla in pripravili puške, da bi streljali. Toda čakali smo, kaj bo iz tega nastalo. Videli smo, kako so Rusi mirno obstopili vodnjak, zajemali vodo in pili. Kdor je izpil, si je obrisal z rokami usta in se podal mirno nazaj na svoj prostor. Našim vojakom ni rekel noben človek besede, tudi sami so molčali in gledali to sliko pri vodnjaku, Nihče ni sprožil puške. Rusi so pazili na nas, toda orožja se niso dotaknili. Ko so se vsi napili, so se vrnili v svoje jarke. Vodnjak je zopet sameval.

Naši vojaki so še vedno molčali.

Kar se vzdigneta dva infanterista. S puškama v rokah se podasta k vodnjaku. V naslednjem trenutku so bili že vsi naši na nogah in sledili prvim k vodnjaku. V nekaj minutah so že zajemali vodo. Rusi so jih molče gledali. Niti en strel ni bil izprožen od ruske strani. Ko so se naši vojaki napili, so se vrnili nazaj na svoja mesta. Potem je bilo na travniku zopet mirno. Vodnjak je stal zapuščen sredi travnika. To je bilo dopoldne.

Proti večeru so se pripravili Rusi zopet na pot k vodnjaku. Sedaj bolj mirno in brezskrbneje kot dopoldne. Ko so se napili, so se vrnili. Naši so jih opazovali, in ko so Rusi odšli, je dejal eden:

»Pojdimo, sedaj je vrsta na nas.«

Vsi so šli, se napili in zopet vrnili. Rusi so jih mirno gledali. Isto se je ponovilo zjutraj in opoldne naslednjega dne. Komaj da je kdo govoril o tej stvari. Zadnjič smo pili drugi dan opoldne. Ko smo se vrnili, smo dobili povelje za napad. Na obeh straneh se je pričelo streljanje in potem napadi z bajoneti. Naš častnik je dobil strel, sanitetni oddelek ga je vzdignil in odnesel.

Krog vodnjaka so ležali mrtvi in ranjeni, naši in sovražniki.

Boj se je razvil v drugo stran. Zvečer se je vlegel mir na travnik. Molčal je vodnjak sredi travnika, molčali mrliči krog njega.

Ko so mrtve pokopali, je ostal zopet sredi travnika samo vodnjak, zapuščen in žalostno samevajoč.

LXIII.

Za mrtvega proglašeni nadporočnik 27. pešpolka Adolf Strache živi.

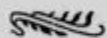
Mnogo junaških borilcev za domovino, katerih imena so prišla pomotoma v časopisih med »mrtve«, se bo še pojavilo med živimi. Tako se je zgodilo z nadporočnikom 27. pešpolka g. Adolfom Strache. Parte o smrti nadporočnika je bil že v časopisih, njegova soproga je bila neotlažljiva. Dobila je tudi že del penzije in posmrtno četrt. Dne 29. septembra bi se imela vršiti v stolnici v Ljubljani sv. maša zadušnica za pokojnim nadporočnikom. Zjutraj tik pred sv. mašo je pa dobila go-

epa »vdova« dopisnico živečega svojega soproga iz Kije va, na kateri ji naznaja, da je ranjen, da je v ruskem ujetništvu, v katerem se mu dobro godi, in da je že boljši. Ne moremo popisati nepopisnega veselja, katerega je bila priča gospodna, ki je prišla k sv. maši zadušnici. Sveta maša je bila darovana v zahvalo, da je Bog ohranil soprogi ljubljeneža moža. Vsa gospoda, ki se je zbrala, da bi se udeležila sv. maše zadušnice, je bila navzoča pri tej sveti daritvi. Razume se, da so po sveti maši vsi navzoči hiteli odložit žalne obleke.

LXIV.

Hrvatica v vojni.

Hrvatski listi pišejo: Te dni pada na Hrvate lov za lorvorjem, njihova slava in junaštvo se širi po vsem svetu in zato ni čudno, ko se sliši, da je v vojski tudi ena ženska in da je tudi ta hrvatskega pokoljenja. To je Alojzija Falica, dekle iz Petrinje. Bori se v Galiciji kot korporal in se junaško drži. Oblečena je kakor ostali vojaki, le hlače ima širje; težave in napore prenaša kakor vsak drug vojak.



Dopisi.

Dob. Nagle smrti je umrla v nedeljo, dne 27. septembra, na Gorjuši posestnica Frančiška Opaškara. Ko je zjutraj mislila iti v cerkev, ji je postalo naenkrat slabo, popoldne ob dveh je bila že mrtva. Pravtako naglo je umrl dne 1. oktobra na Viru g. Jožef Stupica, oče ljubljanskega trgovca Fr. Stupica. Ranjki je bil več let župan občine Podrečje, zadnja leta pa občinski svetovalec. Prejšnje čase je bil znan tudi kot dober mizarški mojster. V več cerkvah so cerkveni sedeži njegovo delo. Obema bodi med nami blag spomin!

Iz Komende. Na Križu pri Komendi ste bili zadnje nedeljo meseca septembra blagoslovljeni dve stari veliki znamenji, last g. barona Otona Apfaltrern na Križu. Poslikal ju je na presno gospod Matija Koželj iz Kamnika. Znamenje na polju je posvečeno Kraljici angelov, ob straneh je naslikana Ruta na Bocovi njivi in učenci Gospodovi smučajo klasje. V znamenju ob deželni cesti so naslikani trije poglavitni dogodki iz Jezusovega življenja: rojstvo, smrt na križu in vnebohod. Zbralo se je mnogo domačinov in gospode. S primernimi nagovori se je pojasnil pomen teh lepih slik in kronogram, da sta bili poslikani leta 1914. v vojnem času ob stroških Apfaltrernovih. Grede od prvega proti drugemu znamenju smo peli lavretanske litanije in molili sv. rožni venec. — Iz naše župnije je do sedaj nekaj ranjenih, o nobenem padlem se še ne ve za gotovo. Od našega nadučitelja te dni došla dopisnica priča, da je bil 23. septembra še zdrav.

Koprivnik v Bohinju. Minuli mesec se je tukaj poročil g. Ernst Wiegele, gozdar c. kr. verskega zaklada na Rud-

nem polju, z g. Katarino Dobravec. Častitamo! — Naši fantje naborniki so se postavili v Ljubljani. Petnajst jih je šlo iz župnije in jih je sedem potrjenih. V Ljubljani so pa prepevali, da je vse gledalo, ko so korakali po mestu, njim na čelu je stopal postavni srenjski gospod župan. — Sneg nam je v septembru tudi že pokazal, kakšen bo prihodnjo zimo.

Iz Ribnega pri Bledu se poroča: Tudi v ribenski fari je moralo iti mnogo mož in mladeničev v vojsko, mnogo jih bo pa še moralo iti. Zato primanjkuje delavskih moči. Vendar se bodo poljski pridelki s pridom opravili in ozimina vsejala, ker sosedje drug drugemu prav požrtvovalno pomagajo. Tudi za ranjence skrbé po svojih močeh, da nabirajo po fari za to izvoljeni odborniki krajevnega pomožnega odbora denarne prispevke. Ljudje prav radi dajejo ter se je že nabralo 104 K 6 vin., pa niso še povsod pobirali. Razen tega se je poslalo Rdečemu križu 50 kron, drugo ostane za krajevne podpore, ker ne vemo, kaj še pride. Marijina družba pa je sama zbrala 60 K 72 vin., katere se je poslalo na Rdeč križ za toplo obleko vojakom. Tudi nekaj sadja se je odposlalo uršulinskemu samostanu v Ljubljani za ranjence. Za vojaški namen se pobira tudi v cerkveno pušico, iz katere se je dosedaj poslalo 30 kron prč. kn.-škof. ordinarijatu. Prav mnogo tudi ljudje molijo v cerkvi in doma za zmago našega orožja. Bog nas usliši!

d Iz Adlešič. Vsem dobrotnikom, ki so darovali prostovoljne zneske za dva nova zvonova pri podružnici sv. Marije Magdalene na Plešivici, za katere je pobiral ključar Miko Gabrijan po Beli Krajini lani in letos, naznanjam s tem, da smo ta dva zvona že dobili in da se bosta oglasila prvič pri sveti maši na Plešivici v nedeljo, 11. t. m. Obenem se srčno zahvaljujem vsem, ki so kaj darovali v ta namen, bodisi v Beli Krajini ali pa tudi v sosednjih farah na Hrvatskem. Bog povrne obilo! Zvona tehtata veliki 281 kg, mali pa 86 kg, in staneta 1243 K 59 h. Oba imata napis: »Za ta zvon je nabral ves znesek Nikolaj Gabrijan, ključar«, ker se imamo le njemu zahvaliti, da smo dobili dva tako lepa nova zvonova, namesto dveh malih starih, ki sta tehtala skupaj samo 101 kg. Nabiral je za nju že pred tremi do štirim leti v Ameriki in nabral v Calumetu 132 dolarjev, 45 cent., po Beli Krajini in po Hrvatskem pa lani in letos čez 400 K. Res izredna požrtvovalnost za čast božjo, kar naj mu Bog povrne!

Chicago v Ameriki. Prejeli smo sledeče pismo: Dragi »Domoljub«, upam, da mi ne bodeš odtegnil prostora za sledeče vrstice, saj te tako radi prebiramo, ker nam prinašaš novice iz domovine. Zlasti sedanji čas, ko je toliko izprememb. Pri nas se vse pogovarja o tem, da se sedaj v domovini bori na tisoče naših vojakov za cesarja. Tudi pri nas se je mnogo spremenilo. Slabi časi so za delavce, postala je draginja, od katere je delavski stan hudo prizadet. Še nikdar prej nismo s tolikim zanimanjem

prebirali pisma in časopise iz domovine. Žal, da je vse zastalo in da dobimo le na redko ime kaj na roke. Pozdrav vsem rojakom! Bog daj zmago!



Za naše gospodinje.

Zdravje.

Zakaj boli glava? — Ako te tišči nad očmi v čelu in se te loteva omotica in nimaš veselja do jedi, je tak glavobol znak pokvarjenega želodca. Posti se! Pij večkrat na dan gorko vodo. Na čelo in na želodec naveži obkladek rožnatega ali jabolčnega kisa. (Rožnat kis dobiš, ako poliješ vrtničino cvetje z dobrim kisom in pustiš mesec dni na solncu.)

Ako te zbada po glavi, si pač dobila trganje vsled prepaha ali mokrih nog. Zavij glavo v volneno ruto in skrbi, da se izpotiš. Zelo dober je jesihov sopar. Dobi okrogel kamen iz tekoče vode, razbeli ga v žrvavici od lesa in opari z vinskim jesihom, drži glavo na sopar, okoli glave drži plahto, ko se jameš potiti, se zavij, vlez v posteljo in pokrij. Dobra je tudi senena kopelj za noge. Pomaga tudi utiranje glave s sivkinim cvetom ali s časarkovo tinkturo. Zelo hitro izvleče trganje obliž stolčenege česna ali smole, ki se naveže pod zatilnik, ali gorčičin obliž, če ga navežeš na podplate in na notranjo stran nadlehtja. Za uživanje zličko grenke soli na slani vodi.

Glava boli na vrhu. Čutiš, kakor da je teme iz svinca. To prihaja vsled prenapornega dela, posebno duševnega. Živci so trudni. Treba je počivati par dni, treba se je varovati razburjenja. Na glavo si naveži pelina ali španske mete, če nimaš sveže, pokropi suho z jesihom. Pij črno kavo s kumino in umij si hrbet z jesihom. Ne beri ničesar in ne govori, ampak leži mirno.

Glava boli na eni strani. V sencih kljuje: Živci so utrujeni. Gospodinja, ki dela neprenehoma ves ljubi dan in morda še noč na povrh, pozna te bolečine. Poleg tega se vzdiguje želodec. Tu pomaga najbolj par ur počitka v temni sobi. Pij črno kavo z limono in kumino, na čelo naveži limoninih olupkov, na želodec v jesihu namočenega majarona. Dobro dene gorka senena kopelj. Ako se ponavlja ta glavobol pogostoma, je to znak, da peša kri, treba je, da uživaš par mesecev po dve žlici medu na dan, stegna in noge umij vsak dan z vinskimi jesihom.

Glava boleva v zatilniku: Jetra so bolna, pojdi k zdravniku, da te pregleda. Pij dvakrat na dan čaj jetrnika, rožmarina in jetičnika. Trikrat v tednu si napravi zvečer ovitek: Stolci 6 pesti brinjevih jagod; prevri jih na jabolčnem kisu in primešaj 3 pesti ržene moke. Tega namaži za nož debelo in za štiri prste široko na tenko platno in naveži pod rebrami okrog pasu. Ovitek imaš lahko štiri ure, tudi več, če spiš, ga imaš lahko celo noč.

V čelu boli več dni zaporedoma: Pljuča so bolna. Pusti se pregledati, uživaj vsak dan štiri žlice medu, pij tropotčev čaj.

V čelu je kakor razbeljeno železo, mraz in vročina prehajata telo: huda bole-

zen se bliža, hiti po zdravniku, spravi bolnega v posteljo, umij mu telo z jesihom, na glavo mu naveži limone ali krompirja, če je žejen, daj bolnemu sladke limonade — drugo odredi zdravnik. Za hudo vročino pa je dobro, če zaviješ bolnega v hrenovo ali v bezgovo listje, to je ozdravilo že marsikaterega.

Za hudo grižo in bruhanje iz želodca: Od rženega hlebca odreži vrhno skorjo, segrej sredično stran, polij jo z žganjem ali z rdečim vinom (ali z vinskim kisom) in postopaj z nageljnovno štupo. (Žbice, Gewürznelken.) Naveži gorko na želodec ali na trebuh. Če žene na obe strani, obloži trebuh in želodec s kruhom in deni vsake pol ure novega gorkega kruha. To je pomagalo marsikomu ob času hude bolezni. Dobri so tudi obkladki na jesihu segrete zlahne mete ali majarona, ki se navežejo gorki na zličko in na mali trebuh. Na zapestje naveži sveže ali posušene mete. Za znotraj daj večkrat zličko metinega čaja.

Kuhinja.

Navadni piškoti. Pripravi drobno stolčnega, presejanega sladkorja in bele lepe moke za težo dveh jajc. Mešaj tri rumenjake s pripravljenim sladkorjem, da se speni; pridaj sneg treh beljakov in pripravljeno moko. Testo mora biti zelo rahlo. Pekačo pomazi s surovim maslom in potresi z moko, stresi testo vanjo in peci v srednje vroči pečici približno pol ure. Ohlajeno zreži na mazinec debele rezine in daj še za par minut v pečico, da se posuše.

Sirovi mešnjički. Napravi na deski gladko testo iz 20 dkg kravjega sira, 20 dkg surovega masla, 20 dkg moke in malo soli. Razvaljaj testo za nožev hrbet na debelo in izreži s koleščkom enakomerne štirioglate krpice, pomazi vsako drugo sadno čežano (marmelado, salsnom), stisni dve in dve skupaj ter speci naglo v precej vroči pečici in daj še tople na mizo.

Škubanki. (Češka narodna jed.) Skuhaj 1 kg oljupljenega krompirja v slani vodi. Ko je kuhan, ga malo odcedi, potresi s 3 do 4 žlicami moke, prav dobro zmešaj in pusti na robu štedilnika še dobro prepariti. Potem zajemaj z žlico kakor žličnjike male kosce, polagaj jih v skledo, polij z razpaljeno mastjo ali surovim maslom in potresi s stolčnim makom, zmešanim s sladkorjem ali z medenjacom. Lahko tudi izrezane žličnjike ocvreš v razpaljeni masti.

Stročji fižol s smetano. Obreži na konceh fižolove stroke, odstrani jim kolikor mogoče nitke, zreži vsak strok poševno na 2 ali 3 kose ter kuhaj v malo slani vodi do mehkega. V kozi razbeli surovega masla ali masti, deni vanjo drobno zrezane čebule in malo moke, ko se zarumeni, prideni ocejeni stročji fižol, zalij ga s kropom ali juho, potresi z drobno sesekanim peteršiljem in pusti nekaj časa vreti. Preden ga daš na mizo, prideni par žlic dobre kisle smetane. Ako hočeš, pridaš tudi lahko malo popra.

Cmoki s kislim zeljem. Napravi na deski testo iz osminke kg zrezanega kislega zelja, 10 dkg na kocke zrezanega in malo ocvrtega špeha, 1 jajca in malo soli. Testo dobro zgneti, napravi iz njega cmoke in jih kuhaj četrte ure v slanem kropu.

Laški gulaž. Vzemi primeroma precej masti in zarumeni na njej 3 do 4 glavice čebule, pol kg mesa od pljučne pečenke ali družega kosa, ki si mu odvzela kosti in žilice ter razrezala na majhne kosce. Pridaj meso masti in ga počasi duši, priliti moraš malo juhe ali vode. Posebej kuhaj 3 do 4 paradižnike in jih pretlači v meso. Ravno tako skuhaj 30 dkg zlomljenih makaronov v slani vodi, polij jih z mrzlo vodo in jih nazadnje dodaj mesu, kozo potegni na rob štedilnika in pusti nekoliko časa stati, da se makaroni napopijo s sokom. Preden daš gulaž na mizo, potresi ga z nastrganim parmezanskim sirom. Lahko ga tudi pripraviš brez paradižnikov.

Kuhan koštrun. Popari kos koštrunovega mesa, razreži ga na koščke in deni v kozico ter prilij toliko vode, da stoji čez meso. Ko je napol kuhano, prideni na kocke zrezane poparjene repe, malo ravno tako zrezanega korenja, vršiček šatraja, strok česna in potrebno sol. Pusti toliko časa vreti, da je vse mehko in daj na mizo.

Koštrun s krompirjem. Popari koštrunovo meso, podrgni ga s soljo, stolčeno čebulo in poprom in deni na vročo mast. Ko je meso nekoliko zarumenelo, prideni vejico šatraja, malo kumne in zalij z vodo ali juho. Pokrito pari toliko časa, da postane precej mehko, potem prideni na kocke narezanega krompirja, kuhaj toliko časa, da postane mehko, prisoli še in daj na mizo.

Bezgovec. Oprane, osmukane bezgove jagode pari s sladkorjem, limono lupinico in cimetovo skorjico v lončeni posodi. Potem pridaj žlico riževe moke ali na surovem maslu malo pražene drobtinice in malo sladke smetane, pusti še enkrat prevreti in daj mlačno ali mrzlo na mizo.

Za jabolčno gibanico (strudel) jabolka ne lupi, temveč jih le operi, dobro zbršiš in zreži. S tem si prihraniš mnogo časa in porabiš za zdravje zelo koristne snovi, ki se nahajajo ravno v lupini, pa tudi je gibanica veliko bolj okusna.

Stročji fižol v soli. Otrebi fižol niti, operi ga in stresi na rešeto, da se odcedi. Potem ga zreži poševno na 2 ali večje stroke na 3 dele, trdo zloži v lončen lonec in potresi vsako vrsto s soljo. Na 1 kg fižola se računa 25 gramov soli, zgornja plast mora biti popolnoma pokrita s soljo. Potem pokrij fižol s primerno veliko deščico, obteži jo s kamnom in postavi lonec na hladan prostor. Ko rabiš fižol ga operi in pusti čez noč v mrzli vodi, potem ga rabi kakor svežega.

Gobe v soli. Lepe jurčke osnaži, močiti jih ne smeš, in zreži na tanke

rezine. V dobro osnaženo, suho steklenico s širokim vratom natresi na dno toliko soli, da se popolnoma na debelo pokrije, na sol naloži plast zrezanih gob, potem zopet ena plast soli, tako dolgo dokler imaš kaj gob, nazadnje mora biti sol, s katero tu ne smeš varčevati. Steklenico zaveži s pergamentnim papirjem, ki ga prebodi z iglo, da pride zrak v steklenico. V kratkem času sok gob, sol popolnoma razstopi. Paziti je, da stoji slana voda čez gobe, če se posuši je treba dodati še soli. Hranjene na mrzlem prostoru, ostanejo gobe popolnoma nepokvarjene 1 do 2 leti. Predno jih rabimo jih speremo v dveh vodah in porabimo kakor sveže gobe, okus in vonj imajo mnogo boljši kakor suhe gobe.

× × ×

Ruski čaj. Vojska bo pomedla marsikatero našo razvado. Nekaj let sem se je udomačil na kmetih ruski čaj, že je ni hribovske kočje iz katere ne bi nosili denar za to nepotrebno pijačo in kmečke ženice ne marajo več vsakega navadnega ruskega čaja, ampak naročujejo si najboljšega. A kaj je ta najboljši čaj? — Pogostoma je potvorjen z listjem jelše, breze, robidnic, dreva, gloga, rdeče jagode. Zakaj mečejo gospodinje denar ven za listje, ki ga nabejro lahko otroci doma? — Zato ker velja pri nas samo kar je drago, kar pride od drugod, potreba in sila pa nas bodo naučile ceniti domače. Naučno ministrstvo je naročilo šolam, da morajo nabrati otroci robidnega listja, katerega prirede potem, da bo nadomeščal ruski čaj. Visoka gospoda ve torej, da raste v vsakem plotu čaj, ki je zastoj, dober in zdrav, posebno za drobne. Preskrbite se torej gospodinje s takim čajem, naberite si jagodnjega, robidnega in očipkinega listja in posušite ga na vetru. Brezovega listja pa naberite samo spomladi, drenovega in glogovega poleti — in ostala bo marsikatera kronica doma.

Varčujte s kruhom! V vsaki hiši ostaja kak košček kruha, marsikje ga puščajo otroci po vseh kotih. Zdaj ni čas, da bi metali kruh psom in živali. Košček kruha postane v vojnih časih dragocenost, kdor pobira sedaj koščke se mu ne bo treba bati lakote. Skrbna gospodinja pobere vsak košček kruha in ga posuši. Ko je suh ga zmelje ali zriba in stolče in dene zopet v peč. Ko je stal pol ure v peči ga spravi v dobro zamašeni posodi in na suhem kraju — držal se bo več let. — Tak kruhov prašek je bil znan že stari narodom, potreba je spomnila nanj lačnega leta 1817. Žlica tega prahu zadostuje za krožnik juhe. Francoski kemik Parmentier je živel več dni samo ob takem močniku in se je čutil krepkega.

V poduk ljudstvu.

Moratorij premenjen in podaljšan. Dne 30. septembra je potekel čas, ko so imele zasebno pravne obveznosti odločilno moč. S cesarsko naredbo so se te določbe nekoliko premenile in podaljšale. Bistvene premembe so sledeče: 1. Zapadlih terjatev

ni treba vseh plačati, temveč samo eno četrtino terjatve, najmanj pa 100 K z obrestmi cele terjatve in postranskimi pristojbinami. Ako je bil na primer kdo dolžan 300 kron, obresti od tega za eno leto 18 K, stroškov tožbe 15 K, znaša torej cel dolg skupaj 333 K. Od tega mora po novi določbi plačati 100 K na glavnico, 18 K in 15 K obresti in stroškov, to je skupaj 133 K. Ostalih 200 K pa ima odložilno moč do 30. novembra t. l. Iz moratorija izvzeti znesek pa mora plačati upniku 14. oktobra t. l. Do 14. t. m. ima še odložilno moč. 2. Sodniki imajo pravico, da tekom obravnave za terjatvev teh rokov dovolijo dolžniku daljši rok. 3. V hranilnicah, izvzemši rajtajzgovke, se morajo mesečno izplačati po 2 odstotka (najmanj 100 K) od vloženihsot. Od starejših vlog, ki pa znašajo nad 2000 kron, se sme zahtevati do 40 odstokov povračila. — To so bistvene izpremembe, drugo je ostalo pri starem. — Pri tej priliki iznova priporočamo, da naj se glede na to, da se bodo obveznosti nasproti posojilnicam, to je obresti in odplačila na izposojene glavnice, če le možno, poravnale, da ne bo pozneje prevelikih obveznosti, prevelikih skrbi.

Poziv, zadevajoč zglasitev v domači ali v drugi privatni oskrbi se nahajajočih, ali bolnih vojakov moštva, ki še nimajo dopustnice. V domači ali v drugi zasebni oskrbi se nahajajoči, ranjeni in bolni vojaki moštva, ki nimajo odpustnice, se morajo nemudoma zglasti pri občinskem uradu njihovega bivališča. Zglasti se morajo osebno. Le tedaj, če bi bilo to nemogoče vsled rane ali bolezni, se smejo zglasti pisмено ali po posredovalcu. Pri vsaki zglastitvi je navesti sledeče podatke: Sarža, ime in priimek, četno krdelo (zavod), pododdelek, naborni letnik (pri črnovojskih: rojstno leto), domovinstvo, natančni naslov (stanovanje), čas odpusta (oddajo) v zasebno oskrbo.

Vojnopoštni tovorni promet začasno ustavljen. Uradno se poroča: Nemogoče je ogromne množine zavojev dostaviti na bojiščih tako hitro, kakor se oddajajo na tisočih domačih poštah uradih, ker so vojne zveze v polni meri zaposlene tudi z dovajanjem vseh ostalih potrebščin za armado. Da se zagotovi redna dostava vseh dosedaj došlihs zavojev za vojake in se izogne obratnim motitvam, ki bi bile sicer neizogibne, ter da se v kratkem ponovno omogoči pošiljanje zimskih stvari, je potrebno, da se prejemanje zavojev za vojno pošto ustavi dotlej, da bodo odpravljeni vsi dosedanji tisoči zavojev. Na poštah uradih se oddaja voznopoštah zavojev začasno zapre. Kdaj se bodo zavoji za vojno pošto zopet lahko oddajali, se bo naznanilo.

Dopisovanje z našimi vojnimi ujetniki in z našimi v sovražnikovih državah zaprtimi državljani. Navadna pisma do teže vključno 100 gramov in poštne dopisnice se lahko pošiljajo poštne prosto tistim vojnim ujetnikom, ki se nahajajo v Rusiji, Franciji in na Angleškem. Priporoča se, naj se naslovi teh pošiljatev napišejo izključno z latinskimi črkami in naj se na naslovni strani zgoraj razločno napiše opazka: «Prisonnier de guerre». Posredovanje za te pošiljatev se prevzele sledeče

nevtralne države: Rumunija za pošiljatev v Rusijo in v Srbijo, Italija v Črnogoro, Švica v Francijo in Nizozemska v Belgijo in v Anglijo. Iz navedenih držav smejo avstro - ogrski vojni ujetniki po isti poti pošiljati pisma in dopisnice.

Nove pisemske znamke. Trgovski minister je izdal s 4. oktobrom nove znamke po 7 in 12 vin. Te znamke bodo v prometu ves čas vojne in se bo nadplačilo dosedanjih znamk 2 vinarjev pri vsaki znamki porabilo za podpiranje družin na bojišču padlih vojakov.

Kolera. Listi poročajo od vseh strani o posameznih slučajih kolere. Ne samo na Srbskem, Ruskem in Turškem, ampak tudi pri nas v Avstriji in posebno na Ogrskem so se pojavili slučaji kolere, posebno v nekaterih krajih, kjer se zbira vojaštvo. Dasiravno je od naših zdravstvenih oblasti stori vse, da se kolera ne razširi ter se nam ni bati, da bi res izbruhnila v naših krajih, vendar moramo vsi, ki želimo naši domovini in sebi dobro, skrbeti, da se ta nevarna kuga že v kali zatre. Slovit zdravnik profesor dr. Paltauf na Dunaju, priporoča v časih, ko obstoji nevarnost, da se kolera razširi, sledeče: 1. vodi, ki jo piješ, vedno primešaj nekaj kisa; 2. nekuhanega sadja ne uživaj; 3. če se ti pojavi kako zaprtje ali nenadoma izgubiš tek, pojdi takoj po zdravila; 4. pitna voda naj bo skrajno snažna, pazite torej na snago v studenčih; 5. glavno pravilo zoper kolero je pa splošna snaga in red.

KAKO SE VARUJEMO KOLERE.

Kolero provzročajo bacili, ki se nahajajo v črevesnih in želodčnih izločilih za kolero obolelih in pa okrevajočih. Ta izločila kaj lahko okužijo vodo (n. pr. vodnjakov in rek) ter različna jedila, ki potem razširjajo kolero. Obolimo pa tudi, če pridemo v dotiko s perilom, obleko in drugimi predmeti, ki so jih rabili za kolero oboleli.

Razširjanje kolere je torej povsem podobno onemu legarja ali tifusa. Ker se pa kolera malo hitreje loti človeka in ker je tudi nje pretek nageljši, zavladal je svoj čas poseben strah pred njo. Ali kakor se je moderna asanacija mest izkazala kot uspešna proti legarju, tako je za trdno pričakovati, da bodo moderne higijenske naprave v stanu, hitro omejit in zatreti kolero. In res se s **previdnim in prevdarnim postopanjem** lahko ubranimo te bolezni.

Kaj nam je torej s'ortiti, če bi se pojavil kak slučaj kolere?

1. **Gledati nam je nredvsem na to, da ne pridc nikdo v dotiko z bolnikom in njegovo rodbino,** nasprotno naj vsakdo pazi in skrbi, da ostane stanovanje bolnika zaprto in zastraženo, dokler ne pridejo na lice mesta uradni zdravniki, katerih odredbam se je brezpogojno porokriti.

2. Vsakdo naj pije in uporablja v vse druge namene, n. pr. za umivanje, kopanje, čiščenje kuhinjske posode itd. **le čisto vodo.**

3. Vsakdo naj uživa **jedila le kuhanā.** Za časa epidemije se nam je posebno varovati sadja, zelenjave, surovega

mleka in masla ter svežega sira, ker taka surova jedila najlažje prenašajo kolero. Ker pa za časa epidemije tudi navadna želodčna in črevesna obolenja pospešujejo okužbo, bodimo v obče zmerni.

4. Posebno varnost je polagati na telesno snago! Bocili kolere morejo priti v usta, da se razvije bolezen. **Umivajmo si torej srčno roke, osobito si jih pred vsako jedjo in po vsakokratni uporabi stranišča, bodisi javnega ali privatnega, temeljito očistimo z milom in vodo in če možno še s kakim razkužilom,** na pr. z 2% lizolovo ali lizoformovo raztoplino. Skrbimo pa tudi za snago v hiši in stanovanju, osobito glejmo, da so stranišča in greznice v redu.

5. V stanovanje, v katerem se je pojavil kak slučaj kolere, ne sme nikdo, dokler se uradno zastraženje ne opusti.

6. Istotako se ne smemo dotikati perila, obleke in drugih predmetov, ki jih je uporabljal bolnik, ali jih razpošiljati in prodajati, dokler se niso uradno temeljito razkužili.

7. V hišah, v katerih se je pojavil kak slučaj kolere, paziti je na vse mogoče načine prenosa. Kot taki pridejo osobito v poštev predmeti, ki se jih vsakdo dotika, n. pr. **kljake vrat, držaji stopnjic** itd. To je treba opetovano oprati z 2% lizolovo raztoplino, roke pa vsakokrat očistiti in razkužiti, če so prišle v okuženi hiši v dotiko s takim predmetom.

8. Ker se s previdnostjo, zmernostjo in telesno snago ubranimo kolere, je odločno odsvetovati, da bi kdo iz strahu pred kolero odpotoval. Saj ne ve, v kakšne razmere pride drugod, doma pa se po danihs navodilih mnogo lažje ubrani kolere, kakor pa v tujini ali na potovanju.



Raznoterosti.

Sorodstvo vladarjev. Vladarji držav, ki se sedaj vojskujejo, so si v bližnjem sorodstvu. Nemški cesar Viljem in angleški kralj Jurij sta bratranca. Ruski car je svak heškega velikega vojvode, ki je poslal v nemški armadi svoje vojake nad Rusijo. Tudi nemški cesar in ruski car sta v svaštvu. Carjeva mati Marija Feodorovna, ki se je kot danska princezinja imenovala Dagmar, je sestra soproge angleškega kralja Edvarda, ki je bil stric nemškega cesarja Viljema in ruskega carja, in je tudi teta Viljemova, car pa njegov bratranec. Srbski kralj Peter je zet črnogorskega kralja Nikite. Eno hčer, Milico, je pa Nikita omožil z ruskim velikim knezom Petrom Nikolajevičem, in drugo, Anastazijo, z velikim knezom Nikolajem Nikolajevičem, ki je vrhovni poveljnik ruske vojske.

Nemški cesar o alkoholu. Ni davno, kar je cesar Viljem govoril mornariškim kadetom v Mürwicku takole: ... »Prihodnja vojska in prihodnja morskā bitka bo zahtevala od vas zdravihs živcev. Živci bodo odločili zmago. Živce pa oslabljuje in izpodkopa alkohol. Tisti narod, ki povžije manj alkohola, bo na vrhu. Če bo-

ste vadili ljudi odrekati se alkoholu, bom dobil zdrave in pametne podložnike.« — K temu dodamo še to, kar je rekel 77 letni še vedno krepki general-feldmaršal grof Häfeler: »Mnogoletna izkušnja pri vojaštvu me uči, da je moštvo, ki ne pije alkohola, mnogo sposobnejše, za telesno in dušno delo manj utrujeno, in sicer ob vseh letnih časih. Najškodljivejše je žganje. Dosti boljše ni pivo, ki dela človeka trudnega, zaspanega in mu napravlja vedno novo žejo. Jaz nisem pil vina in piva od leta 1878., žganja pa še nikoli.« — Kar velja o nemški armadi, velja tudi o avstrijski.

Zakaj se Slovanom v Avstriji ni treba ogrevati za Rusijo? Notranja ruska politika ima dve vodilni načeli: rusko narodnost in pravoslavlje. Po teh načelih zatira vse druge narodnosti, slovanske in neslovanske ter vse druge vere, najbolj pa katoliško. V novi dobi ni nobena država tako grozovito in vztrajno preganjala katoličanov kakor Rusija. Ravno zadnji dve leti je Rusija zopet zelo očitno pokazala svoje nespravljivo sovraštvo proti katoličanom. Rusko zunanjo politiko pa vodi teženje po veliki svetovni ruski državi, ki naj bi na jugu, severu, zahodu in vzhodu strla vse, kar ji ovira prosto pot do svetovnih morij, in poteptala vse, kar zadržuje njeno razsežnost. Predvsem si pa želi pridobiti odločilno in vodilno vlogo na Balkanu, da bi mogla ob ugodni priliki zasesti Carigrad. Slovani in katoličani torej nimajo nobene razloga, da bi se ogrevali za Rusijo, ampak še nasprotno. Rusija sama bi pa boljše storila, da bi najprej uredila svoje gnile notranje razmere.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere janči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ % brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej Inserat!

Vprašanja in odgovori.

A. L. G. Poslanega dopisa ne moremo priobčiti, ker bi se opravičeno lahko čutil kdo razžaljenega. Uspeh boste dosegli, ako prosite županstvo, da uradno razglasi vaše prejemke, kar bo županstvo gotovo rado storilo in s tem ovrglo govorice in nezaupanje.

A. M. Š. Vsa pisma vojakov so poštnine prosta. Poizvedite na pošti za vzrok, zakaj ste morali poštnino plačati.

B. Š. St. O. Zelo dober časopis za Poljake je »Glos Naroda«, ki izhaja v Krakovu. Vaša misel je krasna, gotovo Vam bodo hvaležni ubogi begunci!

M. L., A. V. J. Ni poročil o vprašanih.



Slovenskim fantom za slovo na pot v cesarsko službo. Spisal Jernej Hafner. — O tej knjigi piše »Duhovni Pastir«: »Kaj so si mogli dobri starši pri slovesu od svojih sinov, ko so šli k vojakom, bolj želeli, kakor dati jim zvestega spremljevalca, ki bi jim klical v spomin njih zlate nauke, močne dovolj, da obvarujejo ljubega sina v tujini? Po čem so bolj hrepeneli skrbni starši kakor po zanesljivem pripomočku, da bi njih sinovi prekorištrne nauke tudi izpolnjevali sebi v častno in večno srečo. Oboje nam je oskrbel g. kaplan Jernej Hafner, ki je spisal za naše vojake knjigo: Slovenskim fantom za slovo na pot v cesarsko službo. — Knjiga ima dva dela. V prvem delu: »Nauki in sveti« opozarja pisatelj z očetovsko prijaznostjo, pa prepričevalno besedo naše vojake na vse nevarnosti, katerih se morajo varovati, pa na pripomočke, katerih naj se poslužujejo, da ostanejo dobri katoličani in da si pridobijo navdušenosti in junaštva, ki ju potrebujejo vojaki, zlasti ob času vojske. Vsi nauki in sveti so zajeti iz bogate skušnje — pisatelj je služil kot enoletni prostovoljec pri vojakih — izbrani so modro in premišljeno, potrjeni z mnogimi izreki svetega pisma in pojasnjeni z gledji slavni vojskovodij, zlasti avstrijskih, kakor tudi z dogodki svetopisemskih zgodb in cerkvene zgodovine. Pripovedovanje je prisrčno kakor v Slomškovem »Življenja srečen pot«. — Drugi del »Orožarna krščanskega vojaka« pa obsega dobro izbrane molitve, kakor jih more moliti vojak vsak dan in večjo zbirko primernih molitev za proste popoldneve. Dodane so molitve ob vojski, za umirajočega vojaka in druge. — J. Hafnerjeva knjiga »Slovenskim fantom za slovo na pot v cesarsko službo« je torej v vsakem oziru izborna kažipot in dober molitvenik za naše vojake. Ker ima tudi priročno žepno obliko in je cena, kolikor je sploh mogoče nizka, je upati, da bo dolgo zaželeni molitvenik za vojake postal neločljiv spremljevalec slehernega slovenskega vojaka. — Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani za nizko ceno 1 K 20 vin. za vezan izvod z rdečo obrezo, šagrin, zlata obreza 2 K 20 vin., najfinejša vezava 3 K 20 vin.

Vojaškim novincem priporočamo knjigo »Nemščina brez učitelja«, iz katere se priučijo že pred vojaško službo toliko v nemškem jeziku, da jim v prvih težkih dneh vojaškega službovanja ne bo vse preveč tuje in težko. Knjiga obsega dva dela; v prvem je obdelana slovnica nemškega jezika s prvimi početnimi vajami; drugi del pa obsega praktične razgovore porabne v občevarju z Nemcem. Ti razgovori so prirejeni za vse potrebe in slučaje z ozirom

na razmere, v katerih pride Slovenec navadno v dotiko z Nemcem. Posebno poglavje obsegajo tudi razgovori za vojaške novince; s temi razgovori se uvede slovenski mladenič že pred nastopom vojaške službe v glavne zahteve in slučajnosti v vojaškem življenju. Mladenič, ki bo te razgovore predelal in si jih zapomnil, bo takoj v začetku lažje izhajal pri vojakih. V razgovorih so naštetja tudi vsa vojaška povelja v slovenskem in nemškem jeziku, dalje razdelitev naše armade in marsikatero druge potrebne podrobnosti. Vsak zvezek nemščine brez učitelja velja 1 K 20 vin., oba zvezka skupaj vezana v eno knjigo pa 2 K 80 vin. Naroča se ta praktična knjiga v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Kraljica svetega rožnega venca v Pompejski dolini. Natisk dovolil kn.-šk. ordinarijat v Ljubljani dne 21. avgusta leta 1913, št. 3464. Str. 48. V Ljubljani 1914. Založila Katoliška Bukvarna. Cena 20 vin. Znano je iz cerkvene zgodovine, kako je molitev svetega rožnega venca že večkrat izprosila krščanskim vojskam slavno zmago. Očiten zgled za to je zlasti pomorska bitka pri Lepantu dne 7. oktob. leta 1571, ko je po številu veliko manjše krščansko brodoge odvzelo sovražniku nad 200 ladij. Ves krščanski svet je tedaj pripisoval zmago priprošnji Marijini, ker so isti dan rožnovenske bratovščine v Rimu v procesijah prosile Boga za zmago nad sovražniki. Rabo tolikokrat preizkušenega krščanskega orožja — molitve svetega rožnega venca — je posebno pospeševal Leon XIII. s svojimi okrožnicami. Poleg papeževih enciklik pa so tudi čudežni dogodki, ki so se dogajali v Dolini pri Pompejih, veliko pripomogli, da se molitev svetega rožnega venca tako zelo širi dandanes. O imenovanih čudežnih dogodkih nam obširneje poročila navedena od ljubljanskega kn.-šk. ordinarijata potrjena knjižica. Vsem prijateljem svetga rožnega venca bo jako dobrodošlo berilo.

SKRIVALNICA.



Kje je drvar?

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Graz, 30. septembra	51	3	7	45	61
Brno, 30. septembra	49	85	18	15	39
Linc, 3. oktobra	47	28	64	31	81